

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Ludmila Římanová

Řízení o pozůstalosti

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): listopad 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Ludmila Římanová

Poděkování

Děkuji doc. JUDr. Aleně Mackové, Ph.D. za odborné vedení při tvorbě této práce a za její vstřícný přístup.

Obsah

1	Úvod	6
2	Řízení o pozůstalosti	7
2.1	Právní úprava a účel řízení.....	7
2.2	Příslušnost soudu v řízení o pozůstalosti	8
2.3	Účastenství a opatrovnictví.....	9
2.4	Průběh řízení	12
2.5	Dodatečné projednání dědictví.....	21
3	Vybrané otázky vypořádání SJM v řízení o pozůstalosti	22
3.1	Proces zjišťování manželského majtkového režimu a následný postup....	24
3.2	Majetek ve společném jmění zůstavitele a jeho manžela.....	24
3.2.1	Společný majetek – aktiva	25
3.2.1.1	Obvyklé vybavení rodinné domácnosti	26
3.2.1.2	Peněžní prostředky na bankovních účtech	30
3.2.2	Společné dluhy – pasiva	31
3.3	Stanovení obvyklé ceny majetku patřícího do SJM zůstavitele a pozůstalého manžela	34
3.4	Způsoby vypořádání SJM	36
3.4.1	Vypořádání SJM dohodou	36
3.4.2	Vypořádání SJM rozhodnutím soudu	43
3.5	Sporný majetek.....	48
3.6	Dodatečné vypořádání SJM	51
3.7	Právo na vypořádání SJM v řízení o pozůstalosti	52
4	Závěr	55

Zdroje.....	58
Seznam použitých zkratk	62
Abstrakt	63
Abstract.....	64
Název práce / The title of the Thesis	65
Klíčová slova.....	65
Key Words	65

1 Úvod

Cílem této práce je popsat průběh řízení o pozůstalosti se zaměřením na problematiku vypořádání společného jmění manželů (dále jen také „SJM“). Snaha o vyčerpání celého tématu řízení o pozůstalosti v rozsahu diplomové práce by vedla ke značné popisnosti. Z tohoto důvodu jsem zvolila užší zaměření na vybranou část, jak je uvedeno výše. Tomuto odpovídá zvolená struktura práce. Ta je rozdělena do celkem čtyř kapitol. První a čtvrtou kapitolu tvoří úvod a závěr. Druhá kapitola se zabývá řízením o pozůstalosti obecně a v zásadě tvoří základ pro kapitolu třetí, která se již zabývá výhradně problematikou SJM a jeho vypořádáním. Proto je také již v obecné části práce kladen důraz na aspekty, které mohou mít pro navazující zaměření význam, tedy např. v pasáži o účastenství je více rozvedeno postavení pozůstalého manžela jako účastníka řízení. Naopak některé instituty, které tematicky spadají do okruhu řízení o pozůstalosti, práce nezmiňuje. Jedná se např. o likvidaci nebo úschovy, kterým jsou v zákoně věnovány samostatné díly, avšak rozsah práce smysluplné bližší zkoumání neumožňuje. Práce se nezabývá ani odměnou soudního komisaře v pozůstalostním řízení.

Stěžejní třetí kapitolu tvoří vybrané otázky vypořádání SJM v řízení o pozůstalosti. Vypořádání SJM se provádí téměř vždy, pokud byl zůstavitel v době úmrtí v manželství. Vzhledem k tomu k němu v praxi dochází velice často. Oproti vypořádání, ke kterému dochází za života obou manželů (např. při rozvodu manželství), má vypořádání při zániku manželství smrtí jednoho z manželů svá specifika. Pokud v konkrétním řízení dědí i jiné osoby než pozůstalý manžel, může se vypořádání stát záležitostí velice spornou. Majetkové zájmy pozůstalého manžela a ostatních dědiců stojí totiž v zásadě proti sobě, a tak může vyvstat konflikt, jednak ohledně zařazení určitého majetku do majetku v SJM, jednak ohledně samotného vypořádání. V takové situaci považuji za zvláště vhodné, aby právní úprava byla jasná a srozumitelná, aby nabízela soudu i účastníkům možnost jasné orientace v průběhu řízení. Zodpovězení otázky, zda v tomto ohledu současná úprava ob stojí, by mělo být jedním z cílů této práce.

2 Řízení o pozůstalosti

V této kapitole bude obecně představeno řízení o pozůstalosti. Úvodní část se věnuje právní úpravě, předmětu a účelu řízení o pozůstalosti. Na následujících stránkách je poté popsána příslušnost k projednání pozůstalosti, účastenství a průběh řízení až k závěrečnému rozhodnutí v prvním stupni.

2.1 Právní úprava a účel řízení

Stěžejním zákonem pro úpravu řízení o pozůstalosti je zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „ZŘS“), který nabyl účinnosti 1. 1. 2014. Tento zákon upravuje především tzv. nesporná řízení. Jeho název však odráží skutečnost, že upravuje také některá řízení, která nejsou typickými nespornými řízeními.¹ Vyčet řízení, která tento zákon upravuje, je taxativní a je uveden v ust. § 2 ZŘS. Řízení o pozůstalosti je upraveno v Hlavě III ust. § 98-288 zvláštní části ZŘS, které předchází obecná část zákona v rozsahu ust. § 1-30. Subsidiárně se v nesporných řízeních užije zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“). Za určitých podmínek je povoleno užít taktéž vedle sebe ustanovení obou zákonů. Přijetí ZŘS bylo reakcí na přijetí zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „OZ“) a s hmotněprávními ustanoveními tohoto zákona je úprava řízení o pozůstalosti neoddělitelně provázána. Dalšími důležitými předpisy pro oblast řízení o pozůstalosti je vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, instrukce Ministerstva spravedlnosti č. j. 505/2001 – Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy a vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory ČR (notářský tarif).

¹ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 8. vydání. Praha: Leges, 2015, s. 357. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-076-5.

Řízení o pozůstalosti je jedním z druhů nesporných řízení. Účelem tohoto řízení je vypořádání majetkových poměrů zůstavitele po jeho úmrtí. Vzhledem k tomu, že dědické právo vzniká dle ust. § 1479 OZ smrtí zůstavitele, úkolem soudu, resp. notáře jako soudního komisaře, je zjištění dědického práva a následně potvrzení nabytí dědictví dědicům, případně potvrzení skutečnosti, že dědictví připadá státu.

2.2 Příslušnost soudu v řízení o pozůstalosti

Díl 1 Hlavy III ZŘS je tvořen společnými ustanoveními v rozsahu ust. § 98-136. V těchto ustanoveních je upravena místní příslušnost, soudní komisariát, odměna a náhrady za činnost soudního komisaře, účastenství, rozhodnutí, náklady řízení a opravné prostředky.

Věcně příslušným pro řízení o pozůstalosti je v prvním stupni okresní, resp. obvodní soud. Místně příslušným je v první řadě soud, v jehož obvodu měl zůstavitel v době smrti evidováno místo trvalého pobytu v evidenci obyvatel, popř. místo jiného pobytu, což přichází v úvahu např. u azylanta². Pokud tímto způsobem nelze příslušnost určit, je kritériem bydliště či místo, kde se zůstavitel zdržoval, místo, kde je nemovitý majetek zůstavitele, nebo kde zůstavitel zemřel. Zákon připouští možnost přikázání věci z důvodu vhodnosti jinému soudu. K podání návrhu na tento úkon jsou oprávněni všichni účastníci, kteří jsou v dané době soudu známi. Nemusí se tedy nutně jednat o dědice, neboť jejich okruh v té době nemusí být dosud znám. Lze předpokládat, že nejčastějším případem bude situace, kdy mají účastníci bydliště tak vzdálené od místa projednání, že je pro ně dojíždění finančně a časově náročné. Přikázání věci jinému soudu na návrh účastníků však prolamuje zásadu uvedenou v čl. 38 Listiny základních práv a svobod, podle které je příslušnost soudu stanovena zákonem. Z tohoto důvodu by k němu mělo docházet výjimečně a ve zvlášť

² LAVICKÝ, P. a kol. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 257. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-869-7.

odůvodněných případech, jak bylo již několikrát judikováno.³ Příslušný soud pověřuje prováděním úkonů v řízení o pozůstalosti notáře jako soudního komisaře. Dle zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) je sídlem notáře sídlo notářského úřadu, do kterého byl jmenován a v tomto sídle zřizuje notář svou kancelář. Sídlem notářského úřadu je sídlo okresního soudu, v jehož obvodu byl zřízen. Sídlo notářského úřadu je možné změnit pouze se souhlasem notářské komory, a to pouze v rámci obvodu příslušného soudu. Tímto je tedy zaručeno to, že pozůstalost se projednává ve stejném obvodu, v jakém měl zůstavitel poslední trvalé bydliště.

2.3 Účastenství a opatrovnictví

V civilněprávní teorii se tradičně hovoří o třech definicích účastenství.⁴ Současné pojetí účastenství v řízení o pozůstalosti vychází z definice uvedené v ust. § 6 odst. 2 ZŘS, kam se přesunula z ust. § 94 odst. 2 OSŘ, která za účastníka označuje navrhovatele a ty, kteří jsou za účastníky označeni zákonem. ZŘS totiž dále taxativně vymezuje, kdo je účastníkem při projednání pozůstalosti. Vzhledem k tomu, že je řízení o pozůstalosti řízením, které může být (a zpravidla také je) zahájeno i bez návrhu, uplatní se také definice, dle které je účastníkem ten, o jehož právech nebo povinnostech má být v řízení jednáno. Vymezení účastníků určené již pouze pro řízení o pozůstalosti obsahuje ust. § 110 ZŘS, které hovoří o dědici, vypraviteli pohřbu a státu. Zatímco u těchto subjektů bude v řízení figurovat jako účastník vždy alespoň jeden z nich., následující ust. § 111-117 ZŘS se uplatní jen v některých, zákonem specifikovaných, situacích.

V těchto zvláštních ustanoveních je mimo jiné upraveno, kdy je za účastníka považován manžel zůstavitele. „Zůstavitelův manžel je účastníkem, jde-li v něm o

³ Např. Nález Ústavního soudu sp. Zn. I. ÚS 144/2000 ze dne 15. 11. 2001, Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 222/96 ze dne 7. 10. 1996

⁴ WIPPLINGEROVÁ, Miloslava, Radka ZAHRADNÍKOVÁ a Kristýna SPURNÁ. *Zvláštní řízení soudní. 2., opravené vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 13. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-829-1.

rozhodnutí o právech a povinnostech ze společného jmění při zániku manželství smrtí zůstavitele.“⁵ Manžel zůstavitele tedy bude účastníkem řízení, ačkoliv nebude dědicem. Může se tak stát např. za situace, kdy zůstavitel pořídí závěť o celém svém majetku, do které pozůstalý manžel nebude zahrnut. V odborné literatuře⁶ i v důvodové zprávě k ZŘS⁷ je uváděno, že ust. § 111-117 představují formu účastenství jen pro určitou část řízení. V případě, že tedy manžel zůstavitele není zároveň dědicem, by jeho účast měla být vždy usnesením ukončena ve smyslu ust. § 7 odst. 2 ZŘS. V praxi je ovšem častý případ, kdy je o vypořádání SJM rozhodováno společně s rozhodnutím o dědictví v jediném usnesení. Fáze ukončení účasti pozůstalého manžela v řízení tak potom v zásadě splývá s ukončením řízení samotného.

Současný OZ zavedl pro manžele možnost smluveného manželského majetkového režimu spočívajícího v oddělených jměních. V případě, že by manželé měli oddělená jmění a tudíž by se smrtí zůstavitele nepřicházela nutnost vypořádání SJM a zároveň by zůstavitel pořídil závěť o celém svém majetku, do který by pozůstalého manžela nezahrnul, nastane situace, kdy pozůstalý manžel nebude v žádné fázi řízení o pozůstalosti jeho účastníkem.

Nechce-li nebo nemůže-li dědic před soudem samostatně právně jednat, může být zastoupen na základě plné moci či (v druhém případě) na základě zákona. Řízení o pozůstalosti rozeznává tři typy opatrovníků.

Prvním typem opatrovníka je opatrovník dědice, který nemůže samostatně jednat před soudem a nemá zákonného zástupce nebo opatrovníka. V případě fyzické osoby se bude jednat o dědice, který není plně svéprávný, ať už z důvodu nedostatečného věku, nebo z důvodu omezení svéprávnosti soudem. Pokud však daný člověk opatrovníka má, již z řízení ve věcech opatrovnictví člověka, soudní

⁵ Ust. § 111 ZŘS

⁶ WIPPLINGEROVÁ, Miloslava, Radka ZAHRADNÍKOVÁ a Kristýna SPURNÁ. *Zvláštní řízení soudní*. 2., opravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 75. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-829-1.

⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, sněmovní tisk č. 931/0 ze dne 5.3.2013

komisař již neurčuje jiného. Totéž platí také pro nezletilé dítě zastoupené rodičem jako svým zákonným zástupcem.

V řízení o pozůstalosti však může dojít právě ke kolizi zájmů zástupce a zastoupeného u zastoupení na základě zákona. Zákonným zástupcem nezletilého dítěte zůstavitele totiž bude často právě pozůstalý manžel zůstavitele, přičemž při dědění dle zákonné dědické posloupnosti budou oba dědici první třídy dědiců, mezi které se dělí pozůstalost rovným dílem. Při vypořádání SJM, které bude dělení pozůstalosti předcházet, mohou být navíc zájmy pozůstalého manžela v rozporu se zájmy ostatních dědiců, se kterými pozůstalý manžel uzavírá dohodu o vypořádání SJM. Nebylo by tedy vhodné, aby pozůstalý manžel uzavíral dohodu s dědicem – nezletilým dítětem, které by zároveň při uzavření této dohody zastupoval. Stejně tak u opatrovnictví, kde soud dle ust. § 471 OZ jmenuje opatrovníkem zpravidla příbuzného nebo jinou osobu opatrovanci blízkou. Z logiky věci vyplývá, že opatrovníkem bude běžně nejbližší příbuzný opatrovance (rodič, sourozence), který se s ním může ocitnout ve stejném dědickém postavení. V těchto případech jmenuje soudní komisař zvláštního tzv. kolizního opatrovníka, a to přímo pro řízení o pozůstalosti.

Právní jednání učiněná v řízení o pozůstalosti za dědice, kteří nemají procesní způsobilost, v řadě případů podléhají schválení opatrovnickým soudem. K takovým právním jednáním patří také uzavření dohody s pozůstalým manželem o vypořádání SJM, neboť jí může být významně zasaženo do majetkových poměrů osob, které ji uzavírají. Svolení opatrovnického soudu s vypořádáním SJM by pravděpodobně nebylo třeba, pokud by mezi pozůstalým manželem a dědici nedošlo k dohodě o vypořádání majetku v SJM, a o jeho vypořádání by autoritativně rozhodl soud. V takovém případě by zájmy žádného z účastníků neměly být ohroženy, zastupovaný by vůbec právně nejednal a souhlasu soudu by nebylo třeba.⁸

⁸ MUZIKÁŘ, Martin a Jiří SVOBODA. Udělování souhlasu s právním jednáním za nezletilého v řízení o pozůstalosti. *Ad Notam* [online]. 2015 [cit. 2017-07-22]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_217-udelovani-souhlasu-s-pravnim-jednanim-za-nezletileho-v-rizeni-o-pozustalosti

Třetím typem opatrovníka je opatrovník ve zvláštních případech. Jedná se o opatrovníka dědice, který není znám, jehož pobyt není znám nebo kterému se nepodařilo doručit. V takovém případě je dědic o svém dědickém právu vyrozuměn vyhláškou a je mu stanovena lhůta (nesmí být kratší než 6 měsíců), ve které se soudu musí přihlásit. Pokud o sobě dědic v určené lhůtě nedal vědět, jeho dědické právo nezaniká, avšak při projednání pozůstalosti se k němu nepřihlíží.

2.4 Průběh řízení

Celý proces řízení o pozůstalosti začíná úmrtím člověka, kdy má matriční úřad povinnost o této skutečnosti informovat příslušný soud, který je povinen usnesením zahájit řízení, jakmile se o smrti fyzické osoby dozví. Prováděním úkonů soudu prvního stupně poté pověří konkrétního notáře jako soudního komisaře. Řízení o pozůstalosti může být též zahájeno na návrh. Soud po zahájení řízení předává soudnímu komisaři dědický spis, který obsahuje zmíněné pověření a úmrtní list zůstavitele, popř. další dokumenty. Celá fáze řízení od obdržení spisu po samotné projednání dědictví, ke kterému v každém řízení nemusí nutně dojít, se nazývá předběžná šetření.

Dvěma hlavními úkoly předběžných šetření je zjistit okruh potenciálních dědiců, odkazovníků a dalších osob, o jejichž práva a povinnosti v řízení jde, a shromáždit údaje o zůstavitelových majetkových poměrech, tedy zjistit aktiva a pasiva pozůstalosti. Jejich cílem je zjištění všech skutečností významných pro řízení, aby mohlo pokročit do fáze projednání dědictví, případně bylo zastaveno buď proto, že zůstavitel nezanechal žádný majetek, zanechal majetek bez hodnoty, anebo zanechal majetek nepatrné hodnoty.

Zákon výslovně uvádí některé úkony, které v této fázi soudní komisař činí, další jsou na jeho úvaze odpovídající konkrétním okolnostem řízení. Dle ust. § 140 ZŘS „soud zjistí ze seznamu nebo systému vedeného podle jiného právního předpisu, zda jsou evidována právní jednání nebo jiné právní skutečnosti, které mají význam

pro řízení a pro rozhodnutí o pozůstalosti.“ V první řadě jsou prováděny lustrace v systému vedeném Notářskou komorou ČR, a to v Evidenci právních jednání pro případ smrti a dále v Evidenci listin o manželském majetkovém režimu, za předpokladu, že zůstavitel byl v manželství. Lustrace v Evidenci listin o manželském majetkovém režimu může mít význam také v některých případech u zůstavitele, který byl rozvedený, jak bude v této práci dále rozpracováno v podkapitole 3.7.

Z první evidence má soudní komisař možnost zjistit, zda zůstavitel nezanechal závěť nebo jiné pořízení pro případ smrti. Tato evidence se vede od roku 2001, byly však do ní zaznamenána také pořízení pro případ smrti pořizovaná dříve a uložená u notářů.⁹ Pokud je v evidenci nějaké pořízení nalezeno, vyžádá si jej soudní komisař od příslušného notáře či soudu. Negativní výsledek při lustraci v evidenci samozřejmě soudního komisaře nezbavuje povinnosti zjišťovat, zda zůstavitel nezanechal pořízení pro případ smrti, které není sepsáno formou notářského zápisu či bylo pořízeno v ústní formě. V tomto ohledu je však odkázán zejména na informace, které obdrží od účastníků řízení. Na druhou stranu jsou tyto ze zákona povinni předat zůstavitelovo pořízení pro případ smrti, jakož i jinou listinu významnou pro řízení, na výzvu soudu.

V případě, že soudní komisař zjistí, že zůstavitel zanechal pořízení pro případ smrti v písemné podobě, je nutné zjistit stav a obsah této listiny, přičemž se rozlišuje neveřejné a veřejné zjištění. Pokud má listinu u sebe jiný notář než pověřený soudní komisař, musí soudní komisař požádat o prohlášení této listiny. Notář, soud nebo osoba, která má listinu u sebe potom zjišťuje její stav a obsah, o čemž vyhotoví protokol. Do protokolu se uvede, zda byla listina sepsána rukou zůstavitele, zda není poškozená či v ní nebyly prováděny nějaké úpravy, identifikační údaje o osobách v listině uvedených a další. K protokolu se připojí ověřená kopie této listiny. Neveřejné zjištění se provádí u listin sepsaných formou notářského zápisu nebo u

⁹ KLEIN, Šimon. Evidence právních jednání pro případ smrti. *Ad notam* [online]. 2014 [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_173-evidence-pravnich-jednani-pro-pripad-smrti

těch, které jsou v úschově u jiné osoby než notáře.¹⁰ U ostatních listin má být provedeno veřejné zjištění. O tomto úkonu se vyrozumí osoby, kterým podle dosavadního stavu řízení svědčí zákonná dědická posloupnost, nebo které již uplatnily právo na pozůstalost. Vyrozumění se dále vyvěsí na úřední desce soudu.

Notářská komora ČR vede dále Evidenci listin o manželském majetkovém režimu. Dle ust. § 764 OZ zanikne-li manželství smrtí manžela, posoudí se majetkové povinnosti a práva bývalých manželů v rámci řízení o dědictví podle toho majetkového režimu, který existoval mezi manžely, popřípadě i podle pokynů, které zemřelý manžel ještě za svého života ohledně svého majetku pro případ smrti učinil. Pro vypořádání majetku v SJM pozůstalého manžela a zůstavitele je tak nutným předpokladem znalost majetkového režimu mezi nimi. Za tímto účelem provádí soudní komisař lustraci ve výše uvedené evidenci, kde jsou vedena rozhodnutí soudu týkající se rozsahu SJM a dále jak smlouvy uzavřené ještě před manželstvím, tak smlouvy modifikující režim SJM až v průběhu již uzavřeného manželství. Současná úprava v OZ umožňuje smluvně dohodnout režim oddělených jmění, režim vyhražující vznik SJM ke dni zániku manželství a rozšíření nebo zúžení SJM. Všechny tyto smlouvy mají zásadní význam jak pro pozůstalého manžela, tak pro další (ostatní) dědice, vzhledem k tomu, že určují, který majetek se bude v rámci řízení o pozůstalosti vypořádávat a v jaké výši případně do pozůstalostního jmění. Naopak majetek, který je díky zúžení či režimu oddělených jmění ve výlučném jmění pozůstalého manžela nebude předmětem projednání v řízení o pozůstalosti vůbec, ačkoliv by tomu při existenci zákonného majetkovém režimu bylo právě naopak.

Kromě evidence listin o manželském majetkovém režimu existuje Seznam listin o manželském majetkovém režimu, který je veřejný. Zápis do tohoto seznamu se provádí pouze, je-li to ve smlouvě ujednáno, nebo na základě žádosti manželů.

Soudní komisař dále provádí lustraci v Katastru nemovitostí, kde zjišťuje, zda zůstavitel vlastnil nemovitosti, ať již ve svém výlučném vlastnictví, nebo ve

¹⁰ SVOBODA, Jiří a Ondřej KLIČKA. *Dědické právo v praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2014, s. 217-218. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-266-3.

společném jmění s pozůstalým manželem. Další informace o zůstaviteli lze získat např. z obchodního, živnostenského nebo insolvenčního rejstříku.

Údaje, významné pro řízení o pozůstalosti, je možné dále získat na základě dotazů učiněných na příslušné subjekty, přičemž ZŘS ve svém ust. § 141 ukládá povinnost každému tyto údaje na výzvu sdělit. Odmítnout může pouze osoba v postavení svědka ve smyslu OSŘ. Tímto způsobem může soudní komisař získat od bankovních institucí, pojišťoven, registru motorových vozidel a dalších subjektů informace, které nejsou veřejně přístupné, ani je nelze zjistit na základě lustrace v některém informačním systému. V praxi se samozřejmě nabízí otázka, kolik dotazů učinit a na které subjekty je směřovat. Zákon v tomto nestanoví (a ani nemůže) přesná pravidla, neboť je třeba vždy zohlednit specifika daného řízení. Významným vodítkem pro řešení této otázky je sepsání protokolu o předběžném šetření.

K sepsání protokolu o předběžném šetření se nejčastěji předvolává vypravitel pohřbu, tedy ten kdo se postaral o pohřeb zůstavitele. Vypravitele pohřbu lze definovat jako *osobu, která uhradila náklady pohřbu nebo se jiným způsobem významně přičinila o provedení pohřbu.*¹¹ Vypravitel pohřbu je uváděn přímo na úmrtním listu zůstavitele, který soudní komisař obdrží spolu s dědickým spisem a je tak první osobou, o které se soudní komisař dozví, která má určitý vztah k zůstaviteli. Často se jedná o blízkého příbuzného, který je zároveň dědicem zůstavitele, v úmrtním listu však může být jako vypravitel pohřbu uvedena také obec, a to v případech, kdy byl zůstaviteli vypraven tzv. sociální pohřeb ve smyslu zákona č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pohřebnictví“). Dle tohoto zákona má obec za určitých podmínek povinnost pohřeb zajistit, bez ohledu na to, zda zůstavitel zanechal nějaké dědice. Vzhledem k tomu, že účelem sepsání protokolu o předběžném šetření je bližší zjištění majetkových a dalších poměrů zůstavitele, je žádoucí, aby se tohoto sepsání účastnili osoby, které mohou o těchto skutečnostech podat co nejúplnější zprávu. Pokud existují osoby, kterým jsou zůstavitelovy poměry známy (např. proto, že se zůstavitelem žily ve

¹¹ LAVICKÝ, Petr a kol. *Civilní proces. Řízení nesporné: zákon o zvláštních řízeních soudních, zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (řízení ve věcech veřejného rejstříku)*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 329. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-869-7.

společné domácnosti, stýkaly se s ním), avšak žádná z nich nevypravila z nějakého důvodu zůstaviteli pohřeb, bude jejich účast při sepsání protokolu o předběžném šetření účelnější než účast zástupce obce, která zajistila sociální pohřeb. Je tedy na zvážení soudního komisaře, které osoby k sepsání protokolu předvolá. Kromě údajů z úmrtního listu má možnost nahlédnout do systému evidence obyvatel, kde může zjistit příbuzné zůstavitele.

Účast vypravitele pohřbu však může být významná ještě z jednoho důvodu. Podmínkou pro zastavení řízení proto, že zůstavitel zanechal jen majetek bez hodnoty nebo majetek nepatrné hodnoty je, že vypravitel pohřbu vyslovil s nabytím tohoto majetku souhlas. Zjistí-li se tedy po sepsání protokolu, že taková situace nastala, může vypravitel rovnou udělit souhlas s vydáním majetku zůstavitele a na místě může být o zastavení řízení rozhodnuto.

Do protokolu o předběžném šetření se zaznamenají všechny skutečnosti významné pro řízení. Přítomné osoby jsou dotazovány na majetek i dluhy zůstavitele. Objasňuje se dále okruh účastníků řízení – zda zůstavitel zanechal nějaké porřízení pro případ smrti, jestli byl v manželském svazku, kolik zanechal potomků, zda s někým sdílel společnou domácnost apod. Toto zjišťování může odhalit zcela nové informace, či zrevidovat a upřesnit informace, které má již soudní komisař k dispozici. Sepsáním protokolu může být proces předběžných šetření uzavřen a řízení může dospět ke svému konci.

Pokud soudní komisař zjistí, že zůstavitel nezanechal žádný majetek patřící do pozůstalosti, zastaví řízení. Stejně tak pokud zjistí, že zůstavitel zanechal majetek bez hodnoty nebo majetek nepatrné hodnoty. V posledních dvou jmenovaných případech se majetek vydává vypraviteli pohřbu, pokud s tím ovšem tento vyslovil souhlas. Institut vydání majetku vypraviteli pohřbu má představovat třeba jen částečnou kompenzaci nákladů vynaložených na pohřeb. Skládá-li se však majetek v pozůstalosti jen z obnošeného šatstva a osobních věcí zůstavitele, může být jeho převzetí spojeno s náklady ještě vyššími (vyklizení bytu zůstavitele, odvoz nábytku apod.), než kdyby vypravitel pohřbu nezískal nic. Pro podobné situace může vypravitel pohřbu souhlas odepřít a majetek, byť jen nepatrné hodnoty bude muset

být projednán a případně dědicům. Některý majetek připadá ze zákona určitým osobám. Jedná se např. o movité věci, které tvoří základní vybavení rodinné domácnosti, ke kterým po smrti zůstavitele nabývá vlastnické právo pozůstalý manžel dle ust. § 1667 OZ. V takovém případě se nejedná o dědění a na takové nabytí nemá vliv skutečnost, že zbytek majetku v pozůstalosti případně vypraviteli pohřbu.

Zastavení řízení nemusí nastat pouze z uvedených důvodů. Řízení může být zastaveno např. z důvodu, že ve věci není dána pravomoc českých soudů dle ust. § 104 odst. 1 OSŘ a ust. § 1 odst. 2 ZŘS, ale i z důvodu dalších procesních překážek.¹²

Z informací obsažených v protokolu o předběžném šetření může vyplynout potřeba učinit další procesní úkony. Účastníci např. uvedou, že zůstavitel vlastnil bankovní účty a je třeba se dotázat příslušné bankovní instituce na zůstatky na těchto účtech ke dni úmrtí zůstavitele. Po objasnění těchto případných dalších skutečností lze postoupit do další fáze řízení.

Tím je vyrozumění o dědickém právu. O dědickém právu se vyrozumívají osoby, o nichž lze mít podle dosavadních výsledků řízení za to, že jsou zůstavitelovými dědici. Buď tedy byla v řízení zjištěna existence závěti nebo dědické smlouvy, nebo se bude jednat o osoby, kterým svědčí dědické právo podle zákonné dědické posloupnosti. Smyslem je nejen samotné vyrozumění o tom, že určitá osoba je zůstavitelovým dědicem, ale především poučení o možnosti odmítnout dědictví. Právo odmítnout dědictví má dědic vždy, jedná se ovšem o rozhodnutí se závažnými a nezměnitelnými důsledky. Proto také zákon vyžaduje výslovné zmocnění pro toto jednání, pokud má být učiněno za dědice jeho zmocněncem. Odmítnout dědictví může dědic ve lhůtě jednoho měsíce poté, co je o svém dědickém právu vyrozuměn a musí tak učinit výslovným prohlášením vůči soudu. Dědictví se odmítá jako celek, nelze např. odmítnout pouze pasiva dědictví. Jakmile dědic prohlásí, že dědictví odmítá, nelze toto prohlášení vzít zpět.

¹² SVOBODA, Jiří a Ondřej KLIČKA. *Dědické právo v praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2014, s. 223. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-266-3.

Může se stát, že k dědění je povolána osoba, která o přijetí pozůstalostního jmění nemá zájem z důvodu, že se se zůstavitelem nestýkala nebo s ním neměla dobré vztahy. Často se stává, že takové osoby již při prvním kontaktování soudním komisařem hlásí, že o dědictví nestojí a s pozůstalostním řízením nechtějí mít nic společného. V takovém případě je důležité důkladné vysvětlení následků odmítnutí dědictví, neboť v některých případech může dědický podíl osoby, která dědictví odmítla, nabýt děti této osoby. V takovém případě, obzvláště jedná-li se o děti nezletilé, nemusí odmítnutí dědictví splnit záměr, který tím daná osoba sledovala. Vhodnějším řešením v takové situaci může být institut vzdání se dědictví ve prospěch jiného dědice či uzavření dědické dohody, podle které dané osobě z pozůstalosti ničeho nepřipadne. Předpokladem obou variant je, že dědic dědictví neodmítne. Dědic, který dědictví neodmítne, však odpovídá za dluhy zůstavitele, a to dle současné právní úpravy v plném rozsahu společně a nerozdílně s ostatními dědici, nikoliv jen do výše ceny nabytého dědictví, jak tomu bylo dříve. Zásada odpovědnosti za dluhy zůstavitele se tedy týká i dědiců, kteří se dědictví vzdali, popř. jim podle dohody dědiců z pozůstalostního jmění nic nepřipadlo. Způsobem, jak se vyhnout povinnosti hradit dluhy zůstavitele v plném rozsahu je uplatnění výhrady soupisu.

Výhradu soupisu mohou uplatnit všichni dědici, o čemž je soudní komisař vyrozumí. Pokud dědic výhradu soupisu uplatní, hradí dluhy zůstavitele pouze do výše ceny nabytého dědictví. Obecně mu zůstává uložena povinnost hradit dluhy zůstavitele s ostatními dědici společně a nerozdílně, věřitel však po něm může požadovat plnění jen do výše odpovídající jeho dědickému podílu. Po uplatnění výhrady soupisu nařídí soudní komisař soupis pozůstalosti, který má následně podobu protokolu, ve kterém popíše majetek zůstavitele. Zákon při tom vyžaduje, aby byl majetek popsán takovým způsobem, aby bylo možno zjistit jeho totožnost a aby byla vyloučena jeho záměna¹³. Soupis pozůstalosti může být v některých případech nahrazen seznamem pozůstalostního majetku, který vyhotoví správce pozůstalosti a který potvrdí všichni dědici, nebo v jednoduchých případech

¹³ Ust. § 179 odst. 2 ZŘS

společným prohlášením dědiců o pozůstalostním majetku¹⁴. Současné pojetí odpovědnosti dědiců za dluhy zůstavitele je postaveno na principu ochrany věřitelů, kdy se má zamezit jejich krácení tím, že dědici zatají určitý majetek zůstavitele (obrazy, šperky apod.), ten neprojde dědickým řízením a dědici vyrovnají dluhy zůstavitele pouze do výše nabytého dědictví, tedy toho majetku, který v dědickém řízení přiznali. Je otázkou, zda je zavedení této koncepce smysluplné, když dědic se může hrazení dluhů vyhnout uplatněním výhrady soupisu a jediným výsledkem bude stoupenutí nákladů na dědické řízení a dost možná také delší doba trvání celého řízení. O soupisu majetku je totiž dědic dopředu vyrozuměn a v zásadě nic mu nebrání majetek zůstavitele včas „uklidit“ z dosahu soudního komisaře. Zákon stanoví, že pokud se prokáže, že seznam nebo prohlášení, kterými může být soupis pozůstalosti nahrazen, neodpovídá skutečnosti v rozsahu nikoliv nepodstatném, ruší se tím účinky výhrady soupisu, čili dědic bude odpovídat za dluhy v plném rozsahu. Prokázání takové skutečnosti bude však v praxi pro věřitele poměrně obtížné, neboť s majetkovou situací dlužníka nemusí být vůbec obeznámen.

Soudní komisař zjišťuje aktiva pozůstalosti ze soupisu pozůstalosti, seznamu pozůstalostního majetku, společného prohlášení dědiců o pozůstalostním majetku nebo z údajů dědiců. Pasiva pozůstalosti objasňuje soudní komisař z údajů dědiců. Tato zjištění jsou ještě doplněna údaji, které má soudní komisař ze svých šetření. Na základě všech získaných informací sestaví soudní komisař seznam aktiv a pasiv pozůstalosti, která musí být zákonným způsobem oceněna a usnesením stanoví obvyklou cenu aktiv a pasiv pozůstalosti a čistou hodnotu pozůstalosti, popř. výši předlužení dědictví.

Pokud vlastnil zůstavitel nějaký majetek ve společném jmění se svým manželem, bude sestavení seznamu aktiv a pasiv pozůstalosti předcházet ještě vypořádání tohoto majetku. Seznam by měl totiž obsahovat již jen majetek, který je ve výlučném vlastnictví zůstavitele a případně dědicům. Pokud společné jmění zůstavitele a jeho manžela ještě za života zůstavitele zaniklo, bylo zrušeno nebo zúženo a dosud nebylo vypořádáno, patří mezi aktiva pozůstalosti právo na jeho

¹⁴ Ust. § 1687 OZ

vypořádání. Klíčová je tedy skutečnost, zda společné jmění existovalo a v jaké podobě v domě smrti zůstavitele.

K samotnému projednání dědictví je nařizováno neveřejné jednání, ke kterému se předvolávají účastníci a další osoby, jejichž přítomnosti je třeba. Ústní jednání není třeba při zastavení řízení dle ust. § 153 nebo 154 ZŘS a za splnění zákonem stanovených podmínek také v případě nabytí pozůstalosti jediným dědicem, nebo připadá-li pozůstalost státu.

Veškerý předchozí postup má směřovat k možnosti rozhodnout ve věci. V zásadě se jedná o nutnost zjistit pozůstalostní jmění a zjistit, komu svědčí dědické právo, přičemž předpokladem toho je zjištění dědického titulu. Objasnění těchto skutečností je také podmínkou pro vydání rozhodnutí, kterým se řízení končí, pokud nedojde k zastavení řízení. V konkrétních případech může být vyžadováno splnění dalších předpokladů, např. splnění povinností vůči odkazovníkům.

Jakým způsobem může soud meritorně rozhodnout o dědictví, stanoví ust. § 185 ZŘS. Rozhodnutí bude vždy zahrnovat potvrzení nabytí dědictví jedné nebo více osobám. Pokud je dědic jen jeden, nebo nedědí-li žádný dědic a dědictví připadá státu, na který se hledí jako na zákonného dědice, soud pouze potvrzuje skutečnost nabytí dědictví. Za předpokladu, že je dědiců více, může dále dojít k rozdělení pozůstalosti podle nařízení zůstavitele nebo určení třetí osoby, dohodou dědiců nebo na jejich žádost. Další možností je potvrzení nabytí dědictví podle dědických podílů. Ty mohou být stanoveny buď ze zákona, nebo dohodou dědiců uzavřenou v souladu se zákonem. Zákon výslovně stanoví, že součástí rozhodnutí o dědictví může být rozhodnutí o vypořádání majetku ve společném jmění zůstavitele a jeho manžela.

Právní mocí rozhodnutí o dědictví je řízení o pozůstalosti skončeno a zároveň zaniká oprávnění soudního komisaře provádět úkony soudu prvního stupně v řízení o pozůstalosti.¹⁵ Jako další účinky jmenuje zákon zánik závěry pozůstalosti a všech opatření k zajištění pozůstalosti a zánik správy pozůstalosti.

¹⁵ SVOBODA, Jiří a Ondřej KLIČKA. *Dědické právo v praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2014, s. 309-310. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-266-3.

2.5 Dodatečné projednání dědictví

Objeví-li se po právní moci rozhodnutí o pozůstalosti majetek, který tvoří aktivum, popř. též pasivum pozůstalosti a požádá-li o to některý z dědiců, dochází k dodatečnému projednání dědictví. To platí i v případě, že původní řízení bylo zastaveno ve smyslu ust. § 153 nebo § 154 ZŘS, zde však platí podmínka, že dodatečné projednání neprobíhá, objeví-li se pouze pasivum. Aktivum či pasivum, které se dodatečně projednává, musí být součástí pozůstalostního jmění, přičemž do tohoto jmění zákon zahrnuje také majetek, pohledávky, majetková práva a dluhy, které mají původ v právních skutečnostech, jež nastaly ještě za života zůstavitele a které by mu patřily, nebo z nichž by měl plnit, kdyby nezemřel. Nepřihlíží se však ke sporným aktivům a pasivům. O dodatečně najevo vyšlé aktivum nebo pasivum doplňuje soud soupis (seznam) aktiv a pozůstalosti, který byl vyhotovený při původním projednávání dědictví.

Dodatečné projednání dědictví se může dít na návrh dědiců, resp. jejich právních nástupců, tedy osob, které mají na výsledku řízení zájem. Pokud však o dodatečné projednání nežadají dědici, avšak soudu je známo, že se objevila součást pozůstalosti, která by mohla být dodatečně projednána, určí soud dědicům vyhláškou lhůtu (ne kratší než 2 měsíce), ve které mohou o projednání požádat. Pokud v této lhůtě dědici o projednání nepožádají, platí, že dodatečně najevo vyšlá aktiva nebo pasiva nabývají dědici podle původního rozhodnutí o dědictví (u více dědiců podle podílů vyplývajících z původního rozhodnutí). Usnesení o tomto se vydává, jen je-li to potřebné.

3 Vybrané otázky vypořádání SJM v řízení o pozůstalosti

Následující kapitola tvoří jádro této práce a podrobně se zabývá problematikou vypořádání SJM a jeho specifiky v rámci řízení o pozůstalosti. Základ právní úpravy této problematiky tvoří oddíl pátý dílu druhého hlavy III ZŘS. Jedná se o ust. § 162-163 ZŘS. Neméně důležitá je také hmotněprávní úprava v OZ, kdy problematika manželského majetkového práva je upravena ust. § 708-753 OZ. Práce neopomíjí ani použitelnou judikaturu z oblasti manželského majetkového práva.

Rodinné právo patří mezi zvláštní soukromá práva a manželské majetkové právo je jeho součástí. „Manželským majetkovým právem se rozumí právní úprava veškerých majetkových vztahů, k jejichž vzniku dochází v důsledku uzavření manželství, bez zřetele k tomu, ve kterém právní odvětví jsou upraveny.“¹⁶ Institut SJM je jednou ze součástí manželského majetkového práva a představuje právní formu manželského majetkového společenství.¹⁷ Tvoří jej to, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních poměrů. Dle ust. § 495 OZ potom jmění osoby tvoří souhrn jejího majetku a jejích dluhů. Součástí SJM jsou tedy aktiva i pasiva.

V současné české právní koncepci vzniká SJM uzavřením manželství nezávisle na vůli manželů. Existuje ovšem i názor, že SJM vzniká až v okamžiku, kdy reálně existuje určité jmění, které by bylo společné.¹⁸ OZ dále upravuje možnost snoubenců, tedy muže a ženy, kteří hodlají vstoupit do manželství, uzavřít smlouvu o manželském majetkovém režimu, která nějakým způsobem modifikuje zákonný režim SJM. Taková smlouva nabývá účinnosti uzavřením manželství. Prakticky je tedy možné, aby majetkové vztahy manželů od počátku manželství fungovaly na

¹⁶ DVOŘÁK, Jan a Jiří SPÁČIL. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 11. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-597-7.

¹⁷ DVOŘÁK, Jan a Jiří SPÁČIL. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 43. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-597-7.

¹⁸ PSUTKA, Jindřich. *Společné jmění manželů*. V Praze: C.H. Beck, 2015, s. 15-16. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-565-7.

smluvní bázi, včetně možnosti sjednání režimu oddělených jmění, kdy pak SJM uzavřením manželství nevznikne. Lze dodat, že mohou existovat i další možnosti, kdy SJM nevznikne uzavřením manželství, např. trvají-li účinky prohlášení konkurzu na majetek jednoho z manželů, vznik SJM se dle ust. § 276 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení odkládá do doby zániku těchto účinků.

Jak již bylo nastíněno výše, společné jmění může podléhat různým režimům. Může se jednat o zákonný režim, smluvený režim nebo režim založený rozhodnutím soudu. Smluvený režim v sobě zahrnuje možnost manželů sjednat si určité odchýlení od režimu zákonného, který se uplatní obecně. SJM lze smluvně rozšířit, zúžit, nebo lze vyhradit jeho vznik k okamžiku zániku manželství. Dále je možné sjednat režim oddělených jmění, kdy manželé nabývají majetek pouze do výlučného vlastnictví, popř. do podílového spoluvlastnictví. Dle OZ lze smlouvou také uspořádat majetkové poměry pro případ zániku manželství. Jedná-li se o uspořádání pro případ zániku manželství smrtí, považuje se v této části smlouva za dědickou smlouvu, má-li její náležitosti. Režim založený rozhodnutím soudu může spočívat ve zrušení SJM nebo v zúžení jeho rozsahu. Děje se tak na návrh jednoho z manželů, je-li pro to závažný důvod. Demonstrativní výčet toho, co je závažným důvodem, uvádí zákon.

Existence SJM je logicky svázána s existencí manželství. Jak již bylo řečeno výše, existují určité situace, kdy SJM nevznikne navzdory vzniku manželství. Zároveň však není možné, aby SJM přetrvalo zánik manželství. Se zánikem manželství tedy vždy zaniká také SJM, které je třeba vypořádat. Pro postup vypořádání zaniklého SJM je způsob zániku manželství naprosto zásadní. Manželství může zaniknout jen z důvodů stanovených zákonem. Těmito důvody je smrt jednoho nebo obou manželů, prohlášení za mrtvého, rozvod, změna pohlaví nebo prohlášení manželství za neplatné. Vypořádání SJM v rámci řízení o pozůstalosti je důsledkem zániku SJM smrtí zůstavitele nebo jeho prohlášením za mrtvého a tento postup (spolu se specifickou úpravou ZŘS) se užije právě a jedině v tomto případě zániku SJM. Kromě zániku SJM spojeného se zánikem manželství existují dále případy zániku SJM za současného trvání manželství (např. prohlášení konkurzu na majetek

jednoho z dlužníků) a dále zrušení SJM. To může nastat jednak rozhodnutím soudu, nebo také smlouvou mezi manželi, popř. snoubenci.

Z výše uvedeného je zřejmé, že majetkový režim mezi manželi může mít velmi rozličnou podobu. Její zjištění je nezbytným úkolem pozůstalostního soudu, neboť potřebuje určit, zda v řízení bude vypořádávat SJM, či nikoliv, v návaznosti na to, vyřešit otázku, zda bude pozůstalý manžel účastníkem řízení o pozůstalosti a další.

3.1 Proces zjišťování manželského majetkového režimu a následný postup

Prvotní informaci o osobním stavu zůstavitele získává soud z úmrtního listu. Zde tedy soudní komisař zjišťuje, zda byl zůstavitel v době úmrtí v manželském svazku. V návaznosti na zjištění o existenci této skutečnosti potom provádí lustraci v Evidenci listin o manželském majetkovém režimu, kde zjišťuje, jaký byl manželský majetkový režim zůstavitele. Pokud zjistí, že taková listina existuje, přihlédně k tomu při provedení vypořádání SJM. V rámci zjišťování aktiv a pasiv pozůstalosti musí poté zjišťovat, která aktiva a pasiva byla součástí SJM zůstavitele a pozůstalého manžela a která byla ve výlučném jmění zůstavitele. Ohledně jmění náležejícího do SJM pak provádí vypořádání, o čemž se vydává usnesení. Jak již bylo řečeno výše, usnesení o vypořádání SJM může být (a v praxi tomu tak často je) součástí závěrečného rozhodnutí o dědictví.

3.2 Majetek ve společném jmění zůstavitele a jeho manžela

Postup vypořádání SJM, které zaniklo smrtí jednoho z manželů, upravuje ust. § 162 ZŘS. Toto vypořádání probíhá v rámci řízení o pozůstalosti a je zároveň jediným případem, kdy vypořádání provádí pozůstalostní soud. O jednotlivých způsobech zániku SJM již bylo pojednáno výše. Pro soud je tedy v rámci řízení o

pozůstalosti naprosto zásadní otázkou, kdy zaniklo SJM zůstavitele a jeho manžela a jakým způsobem, popř. zda SJM dříve zaniklé nebo zrušené bylo vypořádáno. Při poslední zmíněné variantě pozůstalostní soud vypořádání neprovádí, ale postupuje podle ust. § 163, kdy do pozůstalostního jmění zařadí právo na vypořádání SJM. Tato varianta je v práci rozvinuta v podkapitole 3.7.

Aby mohl soud majetek v SJM zůstavitele a pozůstalého manžela vypořádat, potřebuje zjistit, co je jeho součástí, tedy jaká aktiva a pasiva do něj náleží. Ve většině případů dosud v praxi manželé vzájemný majetkový režim smluvně neupravují a jejich SJM podléhá režimu zákonnému.¹⁹ Konkrétní aktiva a pasiva zjišťuje soud v rámci předběžných šetření. Zákon pro tento proces nestanoví zvláštní postup. Lze odvodit, že soud bude tedy postupovat obdobně jako při obecném zjišťování aktiv a pasiv pozůstalosti. Bude tedy vycházet ze soupisu pozůstalosti, seznamu pozůstalostního majetku, společného prohlášení dědiců o pozůstalostním majetku nebo z údajů dědiců, přičemž u konkrétních položek bude zjišťovat, zda náležejí do SJM či nikoliv.

3.2.1 Společný majetek – aktiva

Dle OZ²⁰ je v zákonném režimu „součástí SJM to, čeho nabyt jeden z manželů nebo čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství. Součástí SJM naopak není to, co

- a) *slouží osobní potřebě jednoho z manželů,*
- b) *nabyt darem, děděním nebo odkazem jen jeden z manželů, ledaže dárce při darování nebo zůstavitel v pořízení pro případ smrti projevil jiný úmysl,*
- c) *nabyt jeden z manželů jako náhradu nemajetkové újmy na svých přirozených právech,*
- d) *nabyt jeden z manželů právním jednáním vztahujícím se k jeho výlučnému vlastnictví,*

¹⁹ SVOBODA, Jiří a Ondřej KLIČKA. *Dědické právo v praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2014, s. 251. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-266-3.

²⁰ Ust. § 709 OZ

- e) *nabyl jeden z manželů náhradou za poškození, zničení nebo ztrátu svého výhradního majetku.*“

Výslovně zákon dále za součást SJM stanovuje

- a) *„zisk z toho, co náleží výhradně jednomu z manželů.*
b) *podíl manžela v obchodní společnosti nebo družstvu, stal-li se manžel v době trvání manželství společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva. To neplatí, pokud jeden z manželů nabyl podíl způsobem zakládajícím jeho výlučné vlastnictví. Nabytí podílu nezakládá účast druhého manžela na této společnosti nebo družstvu, s výjimkou bytových družstev.*“

Na následujících řádcích bude pojednáno zvláště o některých vybraných aktivech, jejichž zařazení mezi aktiva SJM a tudíž i jejich případné vypořádání, může být z nějakého důvodu problematické.

3.2.1.1 Obvyklé vybavení rodinné domácnosti

Výkladově nejasným se zdá být ust. § 3038 OZ, dle kterého „věci náležející k obvyklému vybavení rodinné domácnosti přestávají být dnem nabytí účinnosti OZ součástí SJM“. Dle ust. § 698 odst. 1 OZ „Obvyklé vybavení rodinné domácnosti tvoří soubor movitých věcí, které slouží běžně nezbytným životním potřebám rodiny a jejích členů; přitom není rozhodné, zda jednotlivé věci náleží oběma manželům nebo jen jednomu z nich.“

Zákon tedy jasně stanoví, že obvyklé vybavení rodinné domácnosti není součástí SJM. Na druhou stranu však není jasné, jakému majetkovému režimu tedy podléhá, resp. jaký je vlastnický vztah k těmto věcem. Důvodová zpráva k OZ na tuto otázku neodpovídá. Jeden z názorů²¹ je, že se jedná o novou speciální formu spoluvlastnictví, vzhledem k systematickému zařazení tohoto institutu. Tento výklad by znamenal, že SJM nelze zúžit až na věci tvořící obvyklé vybavení společné domácnosti, ale SJM by muselo být zúženo na širší rozsah, nebo úplně zrušeno. Dle druhého názoru je zmíněné ust. § 3038 legislativní chybou, neboť pojetí, že se jedná o speciální formu spoluvlastnictví, nepřináší žádný přínos, pouze způsobuje

²¹ HRMOVÁ, Monika. K právnímu režimu obvyklého vybavení rodinné domácnosti. *Epravo.cz* [online]. 2014 [cit. 2017-10-13]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-pravnimu-rezimu-obvykleho-vybaveni-rodinne-domacnosti-94678.html>

problémy ohledně zúžení SJM nebo jeho vypořádání.²² Z formulace ust. 698 odst. 1 OZ je zřejmé, že věci tvořící obvyklé vybavení rodinné domácnosti mohou náležet jen jednomu z manželů (být v jeho výlučném vlastnictví), nebo náležet oběma. Problematické je vyložit, co znamená, že náleží oběma. Zákon výslovně upravuje jako možnou formu SJM a spoluvlastnictví ve smyslu ust. § 1115 a násl. OZ. Součástí SJM však věci dle ust. § 3038 OZ nejsou. O spoluvlastnictví ve smyslu ust. § 1115 a násl. OZ se však také nejedná, neboť ust. § 699 OZ upravuje zvláštní způsob vypořádání majetkových vztahů k obvyklému vybavení rodinné domácnosti v případě opuštění rodinné domácnosti jedním z manželů. Manžel, který domácnost opouští, může žádat vydání věcí, které mu výhradně náleží. Ostatní věci si manželé dělí rovným dílem, ustanovení o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví se použijí, vylučuje-li takové rozdělení povaha věci. Z toho vyplývá, že se o „obecné“ spoluvlastnictví také nejedná, využívá-li se jeho úprava pouze subsidiárně. Zvláštní úprava těchto majetkových vztahů tedy směřuje k závěru, že se jedná o specifickou úpravu spoluvlastnictví.

Důvodová zpráva k OZ²³ hovoří o tom, že u úpravy institutu obvyklého vybavení rodinné domácnosti je „důraz položen na funkci jednotlivých movitých věcí, zatímco právní titul jejich mětí ustupuje. Tomu odpovídá i zvláštní úprava dispozičního práva manželů, resp. každého z nich, pokud jde o jednotlivé součásti onoho souboru.“ Z výše uvedeného vyplývá, že primárním účelem bylo zohlednit specifika souboru těchto věcí při nakládání s nimi za trvání manželství a vyjmout je z režimu nakládání s majetkem v SJM. V tomto směru by pak zřejmě daná ustanovení měla být interpretována.

Za účinnosti předchozího občanského zákoníku²⁴ (pracoval s pojmem obvyklé vybavení společné domácnosti) nebylo možné smluvně sjednat režim oddělených jmění, SJM bylo možné pouze zúžit. U zúžení SJM rozhodnutím soudu a

²² HRMOVÁ, Monika. K právnímu režimu obvyklého vybavení rodinné domácnosti. *Epravo.cz* [online]. 2014 [cit. 2017-10-13]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-pravnimu-rezimu-obvykleho-vybaveni-rodinne-domacnosti-94678.html>

²³ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (konsolidovaná verze)

²⁴ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31.12.2013

dále u smluv vyhrazujících vznik SJM ke dni zániku manželství bylo možné zúžení až na věci tvořící obvyklé vybavení společné domácnosti. Ačkoliv tato podmínka nebyla pro zúžení SJM za trvání manželství smlouvou stanovena, dovozovalo se²⁵, že věci tvořící obvyklé vybavení společné domácnosti představují obecně minimální hranici, pod kterou SJM zúžit nelze. Nabízí se tedy vysvětlení, že záměrem ust. § 3038 OZ bylo zachování této minimální hranice i nadále, a to i za situace, kdy za současné právní úpravy mohou mít manželé sjednán režim oddělených jmění. Uzavřou-li totiž manželé smlouvu o odděleném režimu, dle které jejich SJM vůbec nevznikne, popř. bude zrušeno, minimální hranice ohledně zachování zvláštní úpravy pro obvyklé vybavení rodinné domácnosti zůstane zachována právě proto, že věci, které jsou jeho součástí vůbec součástí SJM nejsou.

Významným vodítkem pro záměr zákonodárce při formulaci rozebíraných ustanovení je věcný záměr k OZ. „Obvyklé vybavení společné domácnosti bude pojato jako zvláštní majetkový soubor hmotných předmětů sloužících účelu vyplývajícimu ze samotného pojmu. Vlastnictví jednotlivých předmětů nebude rozhodné: mohou být součástí společného jmění, pokud bude existovat, anebo ve vlastnictví manžela či obou manželů, pokud společné jmění existovat nebude nebo pokud jsou tyto předměty z něj z toho či onoho důvodu vyloučeny. Vzhledem ke svému účelovému určení bude obvyklé vybavení podrobena zvláštnímu ochrannému režimu (omezení dispozic).“²⁶ Z této formulace opět vyplývá apel zákonodárce na ochranou funkci tohoto institutu a jakási minimální míra garance specifických pravidel bez ohledu na manželský majetkový režim. Ačkoliv věcný záměr není nikterak závazným dokumentem, z jeho textu již plyne jednoznačný rozpor s ust. § 3038 OZ a tedy jakási nepropojenost tohoto ustanovení s ust. § 698-699 OZ. Tento rozpor se týká právě vlastnického vztahu k věcem, které jsou součástí obvyklého vybavení rodinné domácnosti, kdy na jednu stranu je řečeno, že tyto věci mohou být

²⁵ DVOŘÁK, Jan a Jiří SPÁČIL. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 175. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-597-7.

²⁶ Věcný záměr občanského zákoníku (s úpravami po projednání v odborných komisích LRV a v Legislativní radě vlády) *obcanskyzakonik.justice.cz* [online]. [cit. 2017-10-13]. Dostupné z: http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/vecny_zamer_OZ_2000.pdf

součástí SJM, na druhou stranu je zákonem výslovně stanoveno, že jeho součástí nejsou, resp. přestaly být účinností OZ. Z tohoto pohledu by tedy ust. § 3038 OZ skutečně nebylo správnou formulací.

Je otázkou, jak tedy postupovat v řízení o pozůstalosti při vypořádání majetku, který je součástí obvyklého vybavení rodinné domácnosti. Žádné ustanovení OZ, jak již bylo řečeno výše, nevyklučuje výlučné vlastnictví jednoho z manželů k jednotlivým věcem z obvyklého vybavení rodinné domácnosti. Pokud by věci byly ve výlučném vlastnictví pozůstalého manžela, logicky se vůbec v rámci řízení o pozůstalosti nebudou projednávat. Pokud by byly ve výlučném vlastnictví zůstavitele, bude se jednat o aktiva pozůstalosti a tyto budou předmětem dědění, nikoliv však vypořádání SJM.

Složitější je situace u věcí, které náležely oběma manželům, právě kvůli nejasnému vlastnickému vztahu. V této situaci je důležité zmínit pojem „základní vybavení rodinné domácnosti.“ Tento pojem je v rámci systematiky OZ řazen do dědického práva. Ust. § 1667 OZ stanoví, že „*vlastnické právo k movitým věcem, které tvoří základní vybavení rodinné domácnosti, nabývá pozůstalý manžel, i když není dědicem.*“ Přesný rozsah toho, co tvoří základní vybavení, není zákonem definován, stejně jako vztah mezi základním a obvyklým vybavením rodinné domácnosti. Jazykovým výkladem lze dovodit, že základní vybavení bude užším pojmem než vybavení obvyklé. Je obtížné představit si věc, kterou bylo možné označit za základní vybavení, avšak nikoliv za obvyklé. I kdyby tomu tak nebylo, oba pojmy tvoří množiny, které se u některých věcí budou protínat tím způsobem, že určité věci budou spadat pod oba pojmy. Zbývá tedy vyřešit, co se stane s věcmi, které náleží oběma manželům, jsou součástí obvyklého vybavení rodinné domácnosti a zároveň nejsou součástí základního vybavení rodinné domácnosti. Jednou z možností je věc vypořádat v rámci SJM, což je postup ve smyslu názoru, že i tyto věci mohou do SJM náležet bez přihlídnutí k ust. § 3038, resp. s výkladem, že zmíněné ustanovení má dopad pouze do sféry dispozice s majetkem za trvání manželství. Jako poslední zbývající možnost se jeví užití úpravy o spoluvlastnictví, když OZ v ust. § 1115 odst. 2 OZ stanoví, že „*ustanovení o spoluvlastnictví se*

použijí přiměřeně i pro společenství jiných věcných práv.“ Součástí pozůstalostního jmění by tak byl spoluvlastnický podíl zůstavitele na těchto věcech. Podílové spoluvlastnictví ovšem soud v rámci řízení o pozůstalosti nevypovídá a tak by případné zrušení museli dědici s pozůstalým manželem řešit odděleně.

3.2.1.2 Peněžní prostředky na bankovních účtech

Peněžní prostředky mohou mít hotovostní nebo bezhotovostní podobu. V současné době nabývají stále většího významu prostředky v bezhotovostní podobě a ty se také stávají často součástí pozůstalosti.

Na úvod je třeba poznamenat, že nelze dost dobře hovořit o vlastnictví peněžních prostředků na bankovním účtu majitelem tohoto účtu. Judikaturou²⁷ bylo dovozeno, že *„peněžní prostředky na účtu ... nejsou v majetku majitele účtu, v jehož prospěch byl tento účet zřízen, nýbrž v majetku peněžního ústavu. Oprávnění majitele účtu, spočívající v tom, aby na základě jeho příkazu byly vyplaceny peněžní prostředky z účtu u peněžního ústavu, představuje pohledávku z účtu peněžního ústavu.*“ Tento fakt má důsledky pro to, co konkrétně je aktivem pozůstalosti (popř. SJM). Do pozůstalostního majetku by v takovém případě neměly být zahrnuty peněžní prostředky jako takové, ale pohledávka za peněžním ústavem (bankou) na jejich vyplacení. Jako ještě přesnější pro účely pozůstalostního řízení se může jevit formulace *„práva a povinnosti k bankovnímu účtu či s bankovním účtem spojená“*. Taková formulace v sobě zahrnuje jednak fakt, že s účtem mohou být spojena i další práva, kromě práva na výplatu prostředků, jednak zahrnuje i případné povinnosti. Na následujících řádcích bude pro zjednodušení hovořeno o vlastnictví těchto prostředků zůstavitelem, pozůstalým manželem či jako o součásti SJM, přičemž je však třeba vždy mít na zřeteli výše uvedené.

Problémem u peněžních prostředků v bezhotovostní podobě je jejich zaměnitelnost, kdy na účet je možné činit určité vklady nebo převody a veškeré takto soustředěné prostředky splývají na účtu v jeden zůstatek. Účet je většinou veden na jednoho majitele. Vedení nerozdělených účtů, kdy oba manželé by byly společnými

²⁷ Např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 35 Odo 801/2002 ze dne 10. 11. 2004

majiteli, není v praxi bank časté, ani jimi není většinou nabízeno.²⁸ Častější je způsob, kdy majitelem účtu je jeden z manželů a druhý z manželů je zmocněn s účtem v určitém rozsahu, za podmínek ujednaných ve smlouvě, disponovat. Na tuto situaci také reaguje ust. § 2664 OZ a ust. § 150 ZŘS, kdy toto zmocnění obecně smrtí majitele účtu nezaniká, a oprávnění tohoto zmocněnce nejsou dotčena zákazem výplaty z účtu. Právní úprava tak počítá s tím, že na účtu majitele – zůstavitele jsou uloženy také prostředky, které náleží pozůstalému manželovi (a v této souvislosti eliminuje možný nepříznivý dopad, který by pro pozůstalého manžela plynul ze zákazu disponovat s prostředky na tomto účtu). Ačkoliv je majitelem účtu zpravidla pouze jedna osoba, prostředky na účtu jsou často součástí SJM či tvoří jakousi směs peněžních prostředků v SJM a ve výlučném vlastnictví jednoho nebo dokonce obou z manželů. Prostředky v SJM je pak nutné jakožto majetek v SJM v rámci řízení o pozůstalosti vypořádat. Vzhledem k zaměnitelnosti prostředků na účtu, je nemožné při pouhém zjištění zůstatku rozlišit vlastnické vztahy k těmto prostředkům.

Zjištění musí soud provádět např. výsledkem účastníků nebo seznámením se s výpisy z účtu, kdy je rozhodný právní důvod nabytí prostředků na účet. Kromě nabývání peněžních prostředků na účet však dochází také k jejich výběrům a převodům, přičemž zjištění vlastnického vztahu k vybraným prostředkům může být zcela nemožné. Vypořádání majetku patřícího do SJM v řízení o pozůstalosti proběhne buď dohodou, nebo rozhodnutím soudu. Oproti vypořádání majetku při rozvodu manželství stojí na straně jednoho z manželů dědicové (jedním z nich nebo dokonce jediným může být samozřejmě pozůstalý manžel). V zájmu pozůstalého manžela je prokázat své výlučné vlastnictví k co nejvíce peněžním prostředkům. Zájem ostatních dědiců je přesně opačný. Vlastnické právo k prostředkům na bankovním účtu se tak může stát předmětem sporu.

3.2.2 Společné dluhy – pasiva

Součástí SJM jsou kromě aktiv také pasiva. Stejně jako v případě aktiv, je vymezení rozsahu pasiv SJM v OZ určitou kombinací pozitivního a negativního

²⁸ DVORÁK, Jan a Jiří SPÁČIL. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 132. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-597-7.

vymezení. „Součástí SJM jsou dluhy převzaté za trvání manželství. Naopak součástí nejsou takové dluhy, které se týkají majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů, a to v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku, nebo které převzal jen jeden z manželů bez souhlasu druhého, aniž se přitom jednalo o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny.“²⁹ Ohledně dluhů náležejících do SJM mají manželé postavení solidárních dlužníků a jsou tedy zavázáni plnit společně a nerozdílně. Pro věřitele má tato solidarita význam v tom, že mohou celé plnění požadovat na kterémkoliv z manželů. Otázkou je, jak a zda má tento dluh být vypořádán v případě smrti jednoho z manželů.

Nutno podotknout, že ustanovení týkající se vypořádání SJM v řízení o pozůstalosti v ZŘS výslovně nikde o vypořádání dluhů nehovoří, naopak hovoří pouze o vypořádání majetku. S poukazem na to existuje názor, že dluhy v SJM v řízení o pozůstalosti vůbec nemají být vypořádávány. Dalším argumentem pro tuto variantu je to, že takové vypořádání není účinné vůči věřitelům, neboť OZ stanoví, že vypořádání dluhů má účinky jen mezi manželi. I když by tedy, ať již dohodou pozůstalého manžela s dědici, či autoritativním rozhodnutím soudu, došlo k přiřknutí dluhu např. pozůstalému manželovi, na možnosti věřitele domáhat se uspokojení na dědicích to nic nemění.

Zároveň však nelze opomíjet fakt, že součástí SJM jsou jak aktiva, tak i pasiva. Obecná úprava od ust. § 736 OZ (přičemž důvodová zpráva k ZŘS na pravidla vypořádání obsažená v těchto ustanoveních výslovně odkazuje) hovoří o vypořádání SJM, nikoliv o vypořádání majetku. Z následujících ustanovení také vyplývá, že počítá i s vypořádáním dluhů, jak bylo v dosavadní praxi činěno.³⁰ To, že vypořádání dluhů nemá účinky vůči třetím osobám, neznamená, že nemá žádné účinky. Pokud by v rámci vypořádání SJM vůbec neproběhlo vypořádání dluhů, vylučuje to např. možnost, aby se pozůstalý manžel s dědici dohodl na tom, že převezme veškeré dluhy ze SJM „výměnou za to“, že převezme také větší podíl na majetku ze SJM. Taková dohoda má pro dědice význam, neboť je ochrání před tím,

²⁹ Ust. § 710 OZ

³⁰ MACKOVÁ, Alena, Ladislav MUZIKÁŘ a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, s. 305. Komentátor. ISBN 978-80-7502-122-9.

že by po nich někdy v budoucnu pozůstalý manžel požadoval za splnění solidárního dluhu náhradu. V případě, že dohodu ohledně dluhů učinit nemohou, celý dluh je bez dalšího zařazen do pasiv pozůstalosti. V situaci, kdy pozůstalý manžel není dědicem a jeho účast v řízení se omezila na vypořádání SJM ohledně majetku, ztrácí tento možnost postup splnění dluhů ze SJM jakkoliv upravit, ačkoliv by to mohlo být v zájmu jak jeho, tak dědiců. Všem účastníkům by tak absence vypořádání kladla do cesty zbytečnou překážku.

Chybějící provedení vypořádání může mít ještě jeden negativní aspekt, a to jakési „umělé“ vytváření předlužené pozůstalosti.³¹ V situaci, kdy je totiž celý dluh SJM zařazen do pasiv pozůstalosti, zatímco z aktiv SJM jen polovina, více hrozí, že z porovnání hodnot aktiv a pasiv pozůstalosti vyjde předlužení dědictví. V návaznosti na to, musí soud za zákonem stanovených předpokladů³², nařídit likvidaci pozůstalosti. Likvidace je náročným a často velmi dlouhým procesem a je otázkou, zda je vhodným řešením ve výše nastíněné situaci, kdy dluh vlastně shodně náleží pozůstalému manželovi a s jeho přispěním ke splnění dluhu by dědictví vůbec nemuselo být předluženo. Někteří autoři v této souvislosti předkládají úvahu, že situaci by řešila novelizace, „*kteřá by stanovila, že se vylučuje možnost nařídit likvidaci dědictví předluženého jen v důsledku zařazení celých pasiv společného jmění do dědictví.*“³³

Judikatura bohužel jednoznačnou odpověď na výše popsanou spornou otázku nedává. Objevuje se názor, že celý dluh náležející do SJM musí být celý zahrnut do pasiv pozůstalosti,³⁴ stejně tak názor, že do něj má být zařazena pouze poměrná část.³⁵ Z výše popsaného však vyplývá více argumentů svědčících pro to, aby v rámci vypořádání SJM docházelo také k vypořádání dluhů mezi manželi. Jistý kompromis

³¹ MACKOVÁ, Alena, Ladislav MUŽIKÁŘ a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, s. 367. Komentátor. ISBN 978-80-7502-122-9.

³² Ust. § 195 ZŘS

³³ SVOBODA, TLÁŠKOVÁ, VLÁČIL, LEVÝ, HROMADA a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář* [online]. V Praze: C.H. Beck, 2015, s. 323-329 [cit. 2017-11-04]. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-297-7. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>

³⁴ Např. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 21 Cdo 1107/2014, ze dne 27.3.2015

³⁵ MACKOVÁ, Alena, Ladislav MUŽIKÁŘ a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, s. 305. Komentátor. ISBN 978-80-7502-122-9.

může představovat řešení, že celý dluh je zařazen do pasiv pozůstalosti, nicméně je oceněn jako 1/2 dluhu. Tímto řešením se může předejít např. výše popsané situaci s předlužením dědictví. Zároveň by ale stejným způsobem měl být dluh zařazen mezi pasiva SJM. Při ocenění dluhu 1/2 jeho výše se vychází z toho, že tento způsob ocenění zohledňuje možný regres některého ze spoludlužníků, pokud by věřiteli uhradil celý dluh.

3.3 Stanovení obvyklé ceny majetku patřícího do SJM zůstavitele a pozůstalého manžela

ZŘS v ust. § 162 odst. 1 ukládá soudu povinnost usnesením stanovit obvyklou cenu majetku patřícího do společného jmění zůstavitele a pozůstalého manžela ke dni smrti zůstavitele. Ke způsobům stanovení obvyklé ceny majetku se zákon dále nevyjadřuje, v tomto směru však lze vyjít z ust. § 180 a § 181 ZŘS, které hovoří o určování obvyklé ceny a oceňování u aktiv a pasiv pozůstalosti. Obvyklou cenou se podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku) „rozumí cena, která by byla dosažena při prodeji stejného, popřípadě obdobného majetku nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění“ O způsobech zjišťování aktiv a pasiv pozůstalosti i o tom, která aktiva a pasiva do SJM zařadit bylo již pojednáno v předchozích kapitolách.

Ve fázi, kdy je sestaven seznam aktiv a pasiv SJM (nepostupovalo-li se ve smyslu ust. § 172 odst. 1 ZŘS), je nutné tato aktiva a pasiva ocenit, aby bylo možno stanovit celkovou obvyklou cenu. Ust. § 181 odst. 1 ZŘS stanoví, že „při ocenění pozůstalostního majetku a zůstavitelových dluhů soud vychází ze společného prohlášení dědiců nebo z ocenění provedeného tím, kdo spravuje pozůstalost. V odůvodněných případech lze cenu zjistit znaleckým posudkem.“

Jako první způsob stanoví zákon společné prohlášení dědiců. Z označení tohoto způsobu plyne, že předpokládá shodu dědiců. V případě, že tato shoda není, je

nutné přistoupit k jinému způsobu ocenění. Zároveň však i v případě shody, nemusí soud tento způsob ocenění akceptovat, což by činil především v případě, že ocenění by se ukázalo jako zcela neodpovídající, např. vzhledem k ceně nemovitostí v určité lokalitě, která by byla soudu známa.³⁶

Majetek se oceňuje ke dni úmrtí zůstavitele, mimo aktiv a pasiv, která vznikla až po smrti zůstavitele. Těmito aktivy a pasivy se rozumí majetek, pohledávky, majetková práva a dluhy, které mají původ v právních skutečnostech, jež nastaly ještě za života zůstavitele a které by mu patřily, nebo z nichž by měl plnit, kdyby nezemřel. Tato aktiva a pasiva se oceňují ke dni jejich vzniku. Naopak pro aktiva a pasiva, která v době smrti zůstavitele existovala, ale jejich hodnota se po úmrtí zůstavitele změnila (např. byt prošel rekonstrukcí, z účtu byly vybrány peněžní prostředky), platí, že se oceňují, navzdory změně, ke dni úmrtí zůstavitele. Taktéž v případě dodatečně najevo vyšlého majetku se vychází ze stavu ke dni úmrtí. Soud tak např. pracuje s hodnotou, kterou měla nemovitost před dvaceti lety.

K ocenění znaleckým posudkem by dle znění zákona měl soud přistoupit v odůvodněných případech. Odůvodněným případem by pak mohla být právě neshoda dědiců, či nemožnost akceptovat jimi předložené ocenění. Dalším důvodem může být to, že dědicům (či správci pozůstalosti) nejsou údaje o pozůstalostním majetku známy, a tak toto ocenění provést nemohou, nebo ocenění vyžaduje odbornost, která přesahuje jejich znalosti.³⁷

Výčet způsobů ocenění uvedený v ust. § 181 odst. 1 ZŘS nelze brát jako taxativní. Soud v řízení postupuje z úřední povinnosti, přičemž ve smyslu ust. § 125 OSŘ platí, že „*za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci*“. Soud sám zjišťuje např. stav na bankovních účtech, kde není důvod, aby bylo toto aktivum oceňováno jinak, než částkou, která představuje zůstatek na účtu. Skutečnost, že na účtu mohou být uloženy i prostředky jiných osob, není pro jeho ocenění významná a obvyklá cena práv a povinností k takovému účtu „*koresponduje*

³⁶ MACKOVÁ, Alena, Ladislav MUZIKÁŘ a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, s. 339. Komentátor. ISBN 978-80-7502-122-9.

³⁷ LAVICKÝ, Petr a kol. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 375. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-869-7.

s vyšší zůstatku peněžních prostředků na účtu v okamžiku smrti majitele účtu.³⁸“ Hotovost a peněžní prostředky na účtech v cizí měně je třeba ocenit v českých korunách, aby bylo možné stanovit obvyklou cenu celého majetku. Zde tedy bude rozhodný vzájemný měnový kurz ke dni úmrtí zůstavitele.

Ocenit je třeba také dluhy. Zde může být složité především ocenění jiných než peněžitých dluhů zůstavitele, např. povinnost převést určitou věc do vlastnictví konkrétního nabyvatele.³⁹ Problematika oceňování dluhu náležejícího do SJM zůstavitele a pozůstalého manžela byla rozebrána v podkapitole 3.2.2. Zda je zařazení veškerých dluhů ze SJM do pasiv pozůstalosti a jejich ocenění 1/2 výše dluhu správným postupem, záleží na přiklonění se k určitému názorovému proudu ohledně vypořádávání dluhů v rámci vypořádání SJM.

3.4 Způsoby vypořádání SJM

Po stanovení obvyklé ceny majetku patřícího do SJM zůstavitele a pozůstalého manžela dochází k vypořádání SJM. Zásadní otázkou je způsob zániku SJM, tedy zda zaniklo SJM smrtí zůstavitele, či jinak. Je totiž možné, že SJM zaniklo, bylo zrušeno, či bylo zúženo již dříve, ale do dne úmrtí zůstavitele nebylo vypořádáno. Na tuto situaci pamatuje ust. § 163 ZŘS a soud v takovém v případě SJM v rámci řízení o pozůstalosti nevypořádává. Zaniklo-li však SJM smrtí jednoho z manželů, vypořádání proběhne v pozůstalostním řízení. K vypořádání může dojít dohodou nebo rozhodnutím soudu.

3.4.1 Vypořádání SJM dohodou

Vypořádání SJM dohodou je z hlediska zákona preferovaným způsobem. Teprve v případě, že k dohodě nedojde, se má přistoupit k vypořádání autoritativním rozhodnutím. V případě dohody tuto dohodu soud schvaluje. Klíčovým ustanovením věnujícím se této problematice je ust. § 162 odst. 1 ZŘS. Toto ustanovení je vůči

³⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 21 Cdo 1219/2006 ze dne 18.10.2007

³⁹ LAVICKÝ, Petr a kol. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 375. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-869-7.

úpravě vypořádání SJM v OZ úpravou speciální, uzavření dohody nebo rozhodnutí soudu jsou tak jedinými možnými způsoby vypořádání SJM v řízení o pozůstalosti.⁴⁰

Dle ust. § 162 odst. 1 ZŘS soud „schválí dohodu pozůstalého manžela s dědici o vypořádání majetku patřícího do společného jmění manželů, není-li v rozporu s pokyny, které zůstavitel ještě za svého života udělil ohledně svého majetku pro případ smrti, popřípadě se zákonem“. Možnost uspořádání poměrů ze SJM dohodou je projevem principu smluvní svobody a autonomie vůle, hojně prosazované koncepcí současného občanského zákoníku. Jak bylo pojednáno v úvodních částech této práce, přijetí ZŘS bylo silně spojeno s přijetím OZ a bylo součástí širokého procesu rekonstrukce soukromého práva. Úprava řízení o pozůstalosti, před účinností ZŘS obsažená v OSŘ jako řízení o dědictví, možnost vypořádání SJM dohodou neumožňovala.

Dohodu uzavírá pozůstalý manžel s dědici. Situace, že by oba manželé zemřeli současně, není zákonem upravena. Zákonodárce však počítá pouze s dohodou pozůstalého manžela a dědiců, nikoliv s tím, že by dohodu uzavírali pouze dědici manželů. V takovém případě by tedy přicházelo v úvahu pouze vypořádání SJM rozhodnutím soudu.⁴¹ Může také nastat situace, že manželé sice nezemřou současně, nicméně pozůstalý manžel zemře před tím, než v pozůstalostním řízení po prvním manželovi dojde k vypořádání SJM. Zde je situace jiná. Dle ust. § 121 by na místo pozůstalého manžela nastoupili jeho procesní nástupci (nástupce) a ti by za něj s dědici prvního manžela uzavírali dohodu.

OZ stanoví, že dědické právo se nabývá smrtí zůstavitele. Kdo je však dědicem, je zřejmé až po provedení zjištění, že konkrétní osoba není nezpůsobilým dědicem a dále po jejím prohlášení o neodmítnutí dědictví. Teprve po tom lze osobu považovat za dědice a taková osoba může uzavírat s pozůstalým manželem dohodu o vypořádání SJM. Nutno podotknout, že pozůstalý manžel může být, a také často bude, zároveň dědicem. Při uzavírání dohody pak má pozůstalý manžel dvojí roli.

⁴⁰ PSUTKA, Jindřich. *Společné jmění manželů*. V Praze: C.H. Beck, 2015, s. 192. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-565-7.

⁴¹ PSUTKA, Jindřich. *Společné jmění manželů*. V Praze: C.H. Beck, 2015, s. 192. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-565-7.

Může se také stát, že je jediným dědicem. Pak uzavírá dohodu vlastně sám se sebou. Všichni dědici, jakožto jedna ze stran dohody, se musí na obsahu jednomyslně shodnout.⁴²

Jak již bylo řečeno výše, možnost uzavřít dohodu o vypořádání SJM je projevem smluvní svobody. Tato svoboda však není neomezená, neboť zákon pro dohodu stanoví určité mantinely. Jedná se o pokyny, které zůstavitel za svého života udělil ohledně svého majetku pro případ smrti a zákon. Soud bude samozřejmě také zkoumat, jaký manželský majetkový režim v době úmrtí zůstavitele mezi manželovi existoval, tedy zda jejich SJM existovalo v zákonném režimu, či měli mezi sebou manželé jinou úpravu majetkových poměrů, ať již založenou smluvně nebo rozhodnutím soudu. Dohoda o vypořádání je *zvláštním případem dohody o vypořádání SJM*.⁴³ Jako taková by měla zároveň respektovat princip ochrany práv třetích osob čili způsob vypořádání by neměl vést např. ke zkrácení věřitelů. Limitem pro smluvní svobodu pozůstalého manžela a dědiců je také zásada ochrany dobrých mravů a slabší strany⁴⁴. Soud by tedy dále např. neměl schválit dohodu, který by byla v rozporu se zájmy nepominutelných dědiců, osob, které nejsou plně svéprávné a dalších tzv. osob pod zvláštní ochranou, v případě, že jsou účastníky řízení⁴⁵.

Zákon nikde přesně nestanoví, co se rozumí pokyny, které zůstavitel za svého života udělil, ohledně svého majetku pro případ smrti, ani formu, kterou by tyto pokyny měly mít. Manželé si mohou ve smyslu ust. § 718 odst. 2 smluvně uspořádat majetkové poměry pro případ zániku manželství. V té části, kde se smlouva týká uspořádání poměrů pro případ zániku manželství smrtí, je smlouva považována za smlouvu dědickou, má-li její náležitosti. Dědická smlouva je jedním z typů pořízení pro případ smrti a zároveň je jedním z dědických titulů. Zůstavitel jí povolává

⁴² LAVICKÝ, P. a kol. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 343. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-869-7.

⁴³ PSUTKA, Jindřich. *Společné jmění manželů*. V Praze: C.H. Beck, 2015, s. 191. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-565-7.

⁴⁴ PSUTKA, Jindřich. *Společné jmění manželů*. V Praze: C.H. Beck, 2015, s. 222. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-565-7.

⁴⁵ SVOBODA, TLÁŠKOVÁ, VLÁČIL, LEVÝ, HROMADA a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář*[online]. V Praze: C.H. Beck, 2015, s. 323-329 [cit. 2017-11-04]. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-297-7. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>

„druhou stranu nebo třetí osobu za dědice nebo odkazovníka a druhá strana to přijímá.“⁴⁶ Musí být uzavřena osobně a mít formu veřejné listiny. OZ pak dále obsahuje zvláštní úpravu dědické smlouvy uzavřené mezi manželi, a to v ust. § 1592 a násl. OZ. Manželskou majetkovou smlouvu ve smyslu ust. § 718 odst. 2, která je zároveň smlouvou dědickou, je pak třeba považovat za zvláštní typ smlouvy, neboť na rozdíl od jiných smluv řešících majetkové vztahy mezi manželi je dědickým titulem. Na druhé straně by se díky svému systematickému zařazení měla týkat pouze majetku, který je v SJM, čímž se liší od obecné dědické smlouvy. Pokud by se smlouva měla týkat také výlučného majetku zůstavitele, bude se na ni vztahovat úprava ust. § 1592 a násl. OZ. Pak je ovšem podmínkou její platnosti, aby taková smlouva skutečně měla náležitosti dědické smlouvy.

Dědická smlouva svým obsahem vyjadřuje určitou vůli zůstavitele, je však otázkou, zda vůli v ní vyjádřenou lze nějakým způsobem promítnout do vypořádání SJM. Pokud se smlouvou povolává dědic nebo odkazovník, pak se jeví logicky, že v dědické smlouvě uzavřené s pozůstalým manželem, bude mít tento postavení dědice nebo odkazovníka. Lze se setkat s názorem⁴⁷, že pokud z dědické smlouvy vyplývá primárně vůle, aby pozůstalý manžel nabyl určitou součást SJM, nepředstavuje problém, aby tuto součást nabyt již v rámci vypořádání SJM za předpokladu, že taková smlouva nekrátí práva třetích osob a ze smlouvy jednoznačně nevyplývá, že z ní má mít manžel postavení dědice nebo odkazovníka. Je otázkou, zda ve světle takového výkladu nepozbývá smysl zákonná úprava, že manželská majetková smlouva se v určitém bodě přestane považovat pouze za manželskou majetkovou smlouvu a začne se považovat za smlouvu dědickou. Rozdíl mezi smlouvou ve smyslu ust. § 718 odst. 2 a dědickou smlouvou by přitom bylo možné spatřovat právě v tom, zda se jedná o ujednání, které má mít účinky pro uspořádání vztahů mezi manželi nebo o dědický titul, na základě kterého se má nabývat právě až ve fázi pozůstalostního řízení, která následuje po vypořádání SJM. Názor, že je-li smlouva (nebo její část) ve smyslu ust. § 718 odst. 2 považována za dědickou

⁴⁶ Ust. § 1582 odst. 1 OZ

⁴⁷ PSUTKA, Jindřich. *Společné jmění manželů*. V Praze: C.H. Beck, 2015, s. 194. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-565-7.

smlouvu, pak se její účinky „odkládají“ do fáze pozůstalostního řízení po vypořádání SJM, nachází v literatuře také oporu.⁴⁸

Lze tedy shrnout, že existují v zásadě tři varianty. Smlouva ve smyslu ust. § 1592 a násl. OZ, smlouva ve smyslu ust. § 718 odst. 2 OZ, která nemá náležitosti dědické smlouvy a smlouva dle ust. § 718 odst. 2 OZ, která tyto náležitosti nemá. V prvních dvou případech se bude jednat o dědickou smlouvu bez přímého vlivu na vypořádání SJM. Naopak smlouva dle ust. 718 odst. 2 OZ pro případ zániku manželství smrtí jednoho z manželů, kterou nelze považovat za dědickou smlouvu, směřuje svou podstatou právě ke způsobení účinků při vypořádání SJM v pozůstalostním řízení. Smlouva může obsahovat ujednání o konkrétních aktivech a pasivech SJM. Zároveň však může např. jen stanovit, že v rámci SJM má připadnout pozůstalému manželovi alespoň polovina majetku ze SJM, nebo dokonce celý majetek, popř. smlouva může obsahovat obecný pokyn, aby si pozůstalý manžel vybral, které věci mu při vypořádání připadnou.⁴⁹ Vzhledem k výše popsanému by tedy měli manželé vždy zvážit, jakých účinků se smluvní úpravou vzájemných majetkových vztahu snaží dosáhnout a podle toho volit typ smlouvy. Chtějí-li tedy, aby určitá součást SJM připadla při vypořádání pozůstalému manželovi, jeví se jako vhodnější neformulovat tyto pokyny do dědické smlouvy.

Soud musí v pozůstalostním řízení vždy zkoumat, jaký majetkový režim mezi sebou zůstavitel s pozůstalým manželem měli. Smlouva ve smyslu ust. § 718 odst. 2 může být zcela jistě považována právě za pokyn zůstavitele ohledně jeho majetku pro případ smrti a bude-li se vypořádávat SJM v řízení o pozůstalosti dohodou, měla by být vůle zůstavitele ve smlouvě vyjádřená respektována.

Pokyny zůstavitele ohledně jeho majetku pro případ smrti mohou být dále obsaženy např. v závěti. Tím, že v závěti povolává zůstavitel k dědění určité části pozůstalosti konkrétního dědice, tak nepřímou uděluje pokyn, aby tato součást v rámci

⁴⁸ HRUŠÁKOVÁ, KRÁLÍČKOVÁ, WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář*. [online]. Praha: C.H. Beck, 2015, s. 230-237 [cit. 2017-11-02]. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-503-9. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>

⁴⁹ PSUTKA, Jindřich. *Společné jmění manželů*. V Praze: C.H. Beck, 2015, s. 88. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-565-7.

vypořádání SJM připadla do pozůstalostního jmění. Je také možné uvažovat o ústně sdělených pokynech zůstavitele učiněných před svědky.⁵⁰ Pokyny zůstavitele (ať již udělené v jakékoliv formě) by však neměly vést k tomu, že bude pozůstalý manžel nebo dědici zvýhodněni na úkor druhé strany. Pokud by dle nich měl např. připadnout celý majetek ze SJM pozůstalému manželovi, jeví se vhodným, aby za to dědicům náležela nějaká náhrada.⁵¹ Dle některých názorů by taková dohoda měla být schválena pouze v případě, *jestliže tu jsou důvody zákládající disparitu podílů zůstavitele a jeho manžela*.⁵² Dohody zakládající nerovnost podílů manželů, resp. pozůstalého manžela s dědici na majetku se obecně jeví problematičtějšími z hlediska možného zásahu do práv zúčastněných či třetích osob. Je otázkou, zda by limitem akceptovatelnosti pokynů zůstavitele neměla být pomyslná polovina majetku náležejícího do SJM. Pokud by totiž pokyn zůstavitele naopak směřoval k tomu, že má určitá součást SJM při vypořádání připadnout do pozůstalostního jmění a tento pokyn by byl bez dalšího akceptován, došlo by k tomu, že pozůstalý manžel by zcela ztratil možnost, žádat, aby tento majetek či alespoň polovina tohoto majetku, který mu dle ust. § 708 odst. 1 OZ také náleží, připadl jemu.

Dalším limitem pro uzavírání dohody o vypořádání SJM je to, že dohoda nesmí být v rozporu se zákonem. „*Pro rozpor se zákonem platí obecná úprava o neplatnosti právních jednání obsažená v § 574-588 OZ.*“⁵³

Specifická situace by nastala, kdyby dle dohody připadl veškerý majetek ze SJM pozůstalému manželovi a do dědictví by nepřipadlo nic. Pokud zůstavitel neměl žádný majetek ve svém výlučném vlastnictví, či by měl ve výlučném vlastnictví pouze majetek bez hodnoty či nepatrné hodnoty, přičemž stejná situace by nastala, pokud by dle dohody o vypořádání SJM připadl do dědictví pouze majetek bez hodnoty či majetek nepatrné hodnoty a jinak by nebyla žádná aktiva pozůstalosti,

⁵⁰ PSUTKA, Jindřich. *Společné jmění manželů*. V Praze: C.H. Beck, 2015, s. 197. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-565-7.

⁵¹ MACKOVÁ, Alena, Ladislav MUŽIKÁŘ a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, s. 303. Komentátor. ISBN 978-80-7502-122-9.

⁵² SVOBODA, Jirí a Ondřej KLIČKA. *Dědické právo v praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2014, s. 258. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-266-3.

⁵³ SVOBODA, Jirí a Ondřej KLIČKA. *Dědické právo v praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2014, s. 299-300. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-266-3.

došlo by k zastavení řízení ve smyslu ust. § 153 a 154 ZŘS. V takovém případě nedojde k potvrzení nabytí dědictví dědicům, ani k určení jejich dědických podílů. Nebude tedy ani jasné, jaký je podíl dědiců na případných dlužích zůstavitele a v jaké výši za ně odpovídají. Vzhledem k tomu, že však, aby mohlo být vypořádáno SJM, musí být stanoveni dědici (z důvodu nutnosti určit, kdo vlastně s pozůstalým manželem dohodu uzavře), musí této situaci předcházet prohlášení o odmítnutí nebo neodmítnutí dědictví. Existuje názor, že na takové osoby, které dědictví neodmítli, popř. je odmítnout již nemohou, je tedy od této fáze třeba hledět jako na procesní nástupce zůstavitele a jako takoví odpovídají za dluhy ze SJM stejně zůstavitel.⁵⁴ K výše popsané situaci však dále existuje názor, že pokud majetek (byť v SJM) není nepatrné hodnoty, pak nelze vůbec uvažovat o zastavení řízení ve smyslu ust. § 153 nebo § 154 ZŘS, neboť také majetek v SJM, lze považovat za majetek zanechaný zůstavitelem a situace pak podmínky výše jmenovaných ustanovení nenaplnuje.⁵⁵

Lze shrnout, že ačkoliv ust. § 162 odst. 1 ZŘS výslovně hovoří jako o limitech smluvní svobody při uzavírání dohod o vypořádání SJM v řízení o pozůstalosti pouze o zákonu a pokynech zůstavitele, nelze brát tyto dva důvody jako vyčerpávající. Snahu zákonodárce umožnit osobám (v tomto případě pozůstalému manželovi a dědicům), mezi kterými panuje shoda, projevit při úpravě vzájemných majetkových poměrů svobodnou vůli, nelze hodnotit negativně. Zároveň však s touto širší mírou autonomie vyvstávají nové otázky, které vyplývají ze specifík vypořádání v pozůstalostním řízení, a to především v těch případech, kdy vůle stran uzavírajících dohodu, byť shodná, zakládá nerovnost v poměru rozdělení majetku ze SJM. Řešení by mohlo být v rozšíření a zpřesnění těchto limitů v zákoně.

Dohodu dědiců s pozůstalým manželem, která není v rozporu se zákonem, ani s pokyny, které zůstavitel udělil ještě za svého života, soud schvaluje. SJM tedy soud autoritativně v tomto případě nevypořádává. Jeho úloha však spočívá právě v přezkoumání dohody, zda odpovídá zákonným požadavkům a jejím následném

⁵⁴ ŠEŠINA, Martin. Vypořádání společného jmění manželů v řízení o pozůstalosti. *Ad Notam* [online]. 2014 [cit. 2017-10-30]. Dostupné z: https://www.nkr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_144-vyporadani-spolecneho-jmeni-manzelu-v-rizeni-o-pozustalosti

⁵⁵ SVOBODA, Jirí a Ondřej KLIČKA. *Dědické právo v praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2014, s. 335. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-266-3.

schválení v případě, že rozpor nezjistí. Vzhledem k tomu nelze vyloučit, aby byla dohoda účastníky uzavřena mimo jednání.⁵⁶ Určení obvyklé ceny majetku patřícího do SJM zůstavitele a pozůstalého manžela ke dni smrti zůstavitele a schválení dohody provádí soud usnesením, které je považováno za rozhodnutí ve věci samé⁵⁷ a proti kterému je přípustné odvolání.⁵⁸ Jak již bylo řečeno výše, zákon výslovně počítá s tím, že usnesení může být součástí konečného rozhodnutí o dědictví ve smyslu ust. § 184 odst. 2 a tento postup je také v praxi využíván.

3.4.2 Vypořádání SJM rozhodnutím soudu

Ačkoliv je vypořádání SJM dohodou pozůstalého manžela s dědici preferovaným způsobem vypořádání SJM, v některých případech není možné tento způsob realizovat. Je to v případech, kdy se dědici s pozůstalým manželem na způsobu vypořádání nedohodnou, popř. dohodu uzavřou, ale tu není možné z nějakého důvodu popsaného v předchozí kapitole schválit. ZŘS tedy v ust. § 162 odst. 2 stanoví, že *„nedojde-li k dohodě..., soud usnesením podle zásad uvedených v občanském zákoníku, určí, jaký majetek ze společného jmění patří do pozůstalostního jmění a jaký majetek patří pozůstalému manželovi, popřípadě též stanoví pohledávku, potřebnou k vypořádání majetku ze společného jmění.“* OZ potom obsahuje v ust. § 764 odst. 1 OZ speciální úpravu pro případ zániku manželství smrtí jednoho z manželů. Dle tohoto ustanovení se posoudí *„majetkové povinnosti a práva bývalých manželů v rámci řízení o dědictví podle toho majetkového režimu, který existoval mezi manžely, popřípadě i podle pokynů, které zemřelý manžel ještě za svého života ohledně svého majetku pro případ smrti učinil.“* V tomto směru je tedy třeba opakovaně podotknout, že naprosto zásadní je otázka majetkového režimu, který mezi manželi existoval v době úmrtí zůstavitele a soud tuto otázku zkoumá z úřední povinnosti. Pokud je majetkový režim manželů oproti zákonnému režimu modifikován, bude specifika tohoto režimu soud při vypořádání zohledňovat. Zároveň má soud přihlížet k pokynům zůstavitele. Jakou formu tyto pokyny mohou

⁵⁶ PSUTKA, Jindřich. *Společné jmění manželů*. V Praze: C.H. Beck, 2015, s. 191. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-565-7.

⁵⁷ SVOBODA, Jiří a Ondřej KLIČKA. *Dědické právo v praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2014, s. 260. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-266-3.

⁵⁸ LAVICKÝ, P. a kol. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 342. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-869-7.

mít, bylo podrobněji rozebráno v předchozí kapitole. Zásady uvedené v OZ, na které ust. § 162 odst. 2 dále odkazuje, jsou obsaženy v ust. § 742 OZ, s tím, že v případě vypořádání SJM v pozůstalostním řízení vylučuje OZ aplikaci ust. § 742 odst. 1 písm. c). Zásady, dle kterých má proběhnout vypořádání jsou následovné:

- „podíly obou manželů na vypořádávaném jmění jsou stejné,
- každý z manželů nahradí to, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho výhradní majetek,
- přihlédně se k potřebám nezaopatřených dětí,
- přihlédně se k tomu, jak se každý z manželů staral o rodinu, zejména jak pečoval o děti a o rodinnou domácnost,
- přihlédně se k tomu, jak se každý z manželů zasloužil o nabytí a udržení majetkových hodnot náležejících do společného jmění“

Jak vyplývá z první uvedené zásady, při vypořádání SJM rozhodnutím soudu již do jisté míry odpadá problém s disparitou podílů manželů na SJM, neboť soud již vychází z toho, že podíly na SJM jsou stejně velké. Tuto zásadu je však nutno chápat jako výchozí pravidlo, kdy však soud může v odůvodněných případech rozhodnout i jinak. Jako důvody pro navýšení podílu na vypořádávaném SJM lze chápat poslední tři uvedené zásady, kdy formulace „přihlédně se k“ může mít dopad jednak na konkrétní věci, které jsou přikázány do vlastnictví pozůstalého manžela či a dědiců, jednak právě na velikost jejich podílů.

U potřeb nezaopatřeného dítěte bude např. soud zohledňovat, které konkrétní součásti SJM sloužily právě k obstarávání potřeb dítěte, a bylo by zřejmě odůvodněné takové součásti přikázat do vlastnictví pozůstalého manžela, který o dítě nadále pečuje. Zda mohou potřeby nezaopatřeného dítěte zakládat také disparitu podílů je otázkou. Odůvodněným by mohl být případ, kdy určitý předmět bude mít hodnotu pouze pro osobu pečující o nezaopatřené dítě, čili soud této osobě sice po

formální stránce navýší dědický podíl, nicméně druhá strana toto nebude považovat jako majetkovou újmu.⁵⁹

Pro vypořádání SJM rozhodnutím soudu se má dále přihlídnout k tomu, že ze SJM bylo něco vynaloženo na výhradní majetek jednoho z manželů. Co je považováno za vynaložení na výhradní majetek jednoho z manželů pro účely náhrady při vypořádání SJM bylo opakovaně řešeno judikaturou⁶⁰. Toto ustanovení nelze chápat tak, že za jakékoliv vynaložení prostředků ze SJM na majetek či k uspokojení potřeb jednoho z manželů, náleží druhému manželovi náhrada. Manželé mají mezi sebou vyživovací povinnost a jejich životní úroveň by měla být stejná. Stejně tak se v souladu s pravidly slušného chování předpokládá mezi manželi běžná pomoc v podobě tzv. společenských úsluh.⁶¹ Přihlížet by se tak mělo pouze k výdajům mimořádným, a to vzhledem k celkové úrovni majetkové podstaty SJM.⁶²

V této souvislosti lze také zmínit úpravu možnosti vypořádání mezi dědici dle ust. § 1693 odst. 3 OZ, která se sice nevztahuje k fázi vypořádání SJM, nicméně dokresluje pohled zákonodárce na majetkovou kompenzaci za péči a podporu mezi manželi. Dle tohoto ustanovení může dědic, který se staral o zůstavitele delší dobu nebo přispěl značnou měrou k udržení či zvětšení zůstavitelova majetku prací, peněžitou podporou nebo podobným způsobem, aniž byl za to odměňován, žádat po ostatních dědících vypořádání. „*To platí i v případě, že dědic, který není pozůstalým manželem, plnil vůči zůstaviteli vyživovací nebo obdobnou povinnost.*“⁶³ Z citované věty plyne, že nemůže dojít ke zvětšení dědického podílu pozůstalého manžela, pokud péči o zůstavitele nebo jeho podporou plnil svou vyživovací nebo obdobnou povinnost, neboť s tím se mezi manželi z povahy jejich svazku počítá.

Pokud vynaložení prostředků ze SJM na výhradní majetek jednoho z manželů splňuje podmínky pro přiznání náhrady, vychází se z hodnoty majetku zvýšené nebo

⁵⁹ PSUTKA, Jindřich. *Společné jmění manželů*. V Praze: C.H. Beck, 2015, s. 264. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-565-7.

⁶⁰ Např. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 44/2012 ze dne 15. 10. 2013

⁶¹ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II.ÚS 231/10 ze dne 12.7.2011

⁶² HRUŠÁKOVÁ, KRÁLÍČKOVÁ, WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář*. [online]. Praha: C.H. Beck, 2015, s. 371-392 [cit. 2017-11-02]. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-503-9. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>

⁶³ Ust. § 1693 odst. 3 OZ

snížené, podle toho, jak se ode dne vynaložení majetku do dne úmrtí zůstavitele zvýšila nebo snížila hodnota té součásti majetku, na níž byl náklad vynaložen. Toto pravidlo má zajistit, aby se SJM skutečně vypořádávalo podle stavu ke dni úmrtí zůstavitele. Pro určení konkrétní částky, o kterou se hodnota majetku zvýšila či snížila, bude nejspíše nutné přizvání soudního znalce, aby bylo možné tuto otázku věrohodně zodpovědět.⁶⁴

Naopak OZ vylučuje u autoritativního vypořádání SJM rozhodnutím soudu v pozůstalostním řízení náhradu toho, co jeden z manželů vynaložil se svého výhradního majetku na společný majetek. K tzv. vnosům do SJM se tedy nepřihlíží. Důvodová zpráva k OZ neuvádí, co vedlo zákonodárce k vyloučení aplikace § 742 odst. 1 písm. c). Pro soud v řízení o pozůstalosti to však znamená zjednodušení, kdy se těmito vnosi nemusí zabývat.⁶⁵

Zákon přesně nestanoví, jakým způsobem má dojít k rozdělení jednotlivých součástí SJM mezi pozůstalého manžela a dědice. Stejnost podílů při vypořádání ve smyslu ust. § 742 odst. 1 písm. a) nelze chápat tak, že by musel soud veškeré součásti majetku přikázat do spoluvlastnictví pozůstalého manžela a dědiců a takové uspořádání by většinou nebylo ani praktické. Veškeré jmění může dokonce, je-li to účelné, připadnout pozůstalému manželovi nebo dědicům a druhá strana je „kompenzována“ náhradovou pohledávkou. Soud by měl usilovat o to, aby „*pozůstalému manželu (ale i dědicům) připadl poměrně ucelený a funkční soubor věcí, který bude možné efektivně a nezávisle spravovat.*“⁶⁶ Toho může být docíleno i kombinací různých způsobů vypořádání. V zásadě přichází v úvahu přikázání konkrétní věci do výlučného vlastnictví pozůstalého manžela nebo dědiců, a to s buď za současného stanovení náhradové pohledávky, nebo bez kompenzace. Další možností může být, že celý majetek ze SJM připadne pozůstalému manželovi nebo dědicům. Pokud jsou součástí SJM také reálně dělitelné věci, pak lze uvažovat o

⁶⁴ SVOBODA, Jiří a Ondřej KLIČKA. *Dědické právo v praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2014, s. 260. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-266-3.

⁶⁵ PSUTKA, Jindřich. *Společné jmění manželů*. V Praze: C.H. Beck, 2015, s. 192. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-565-7.

⁶⁶ LAVICKÝ, P. a kol. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 344. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-869-7.

jejich reálném rozdělení. Poslední variantou je přikázání věcí ze SJM do spoluvlastnictví pozůstalého manžela a dědiců, s tím, že je však vždy třeba zvažovat praktické negativní dopady tohoto řešení (viz výše).⁶⁷

Vzhledem k tomu, že soud vychází z toho, že podíly na vypořádávaném jmění jsou stejné, je třeba, aby situaci, kdy konkrétní součást SJM připadne dědicům nebo pozůstalému manželovi bez náhrady, odůvodňovaly okolnosti daného případu. Představit si takové upořádání poměrů lze za situace, kdy součástí SJM budou dvě věci stejné majetkové hodnoty a jedna z těchto věcí připadne pozůstalému manželovi a druhá dědicům. Může také nastat případ, kdy v SJM bude věc, která fakticky hodnotu nemá, ale má pouze citovou hodnotu pro pozůstalého manžela. I takovém případě lze uvažovat o tom, že by tato věc připadla pozůstalému manželovi, bez náhrady dědicům. Podobná je situace, pokud by veškerý majetek ze SJM měl připadnout pozůstalému manželovi nebo dědicům. Takové řešení obecně přípustné je, musí však být odůvodněno konkrétními okolnostmi. Ve většině případů, s ohledem na zachování stejných podílů na vypořádávaném SJM, bude vhodné náhradovou pohledávku stanovit. Častá je situace, kdy součástí SJM je zařízení společné domácnosti zůstavitele a jeho manžela a dědici nemají zájem na rozebírání jednotlivých součástí této domácnosti. Zároveň by byl pozůstalý manžel staven do situace, kdy v důsledku smrti zůstavitele přichází o zařízení domácnosti, kterou často po desítky let obýval. Na tuto situaci reaguje ust. § 1667 OZ, které stanoví, že vlastnické právo k základnímu vybavení rodinné domácnosti (např. nábytek, nádobí, ložní prádlo, postel apod.⁶⁸) přechází ex lege smrtí zůstavitele na pozůstalého manžela. Pro další součásti domácnosti, které by nebylo možné označit za základní vybavení a tedy podřadit je pod režim ust. § 1667 OZ, se bude jevit nejvhodnější postup, kdy tyto věci připadnou pozůstalému manželovi, a do pozůstalosti připadne pohledávka za pozůstalým manželem ve výši poloviny hodnoty tohoto vybavení. Způsob vypořádání s náhradovou pohledávkou se může jevit jako vhodný také

⁶⁷ PSUTKA, Jindřich. *Společné jmění manželů*. V Praze: C.H. Beck, 2015, s. 230-235. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-565-7.

⁶⁸ FIALA, DRÁPAL A KOL. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720): komentář* [online]. Praha: C.H. Beck, 2015, s. 458-463 [cit. 2017-11-04]. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-570-1. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>

v případě, že součástí SJM jsou práva a povinnosti k bankovnímu účtu či vkladní knížce vedené na jméno pozůstalého manžela. Pro obě strany (pozůstalého manžela i dědice) může být praktičtější, pokud práva a povinnosti k účtu zůstanou v dispozici pozůstalého manžela a ten poskytne do pozůstalostního jmění za prostředky uložené na účtu kompenzaci.

O problematice vypořádání společných dluhů bylo pojednáno v kapitole 3.2.2. Pokud pozůstalému manželovi nebo dědicům připadne více nebo dokonce všechny dluhy ze SJM, může to zdůvodňovat postup, že jim připadne také více aktiv, či aktiv s větší hodnotou. V souvislosti s tím, je však třeba mít na zřeteli účinky vypořádání dluhů vůči třetím osobám.

3.5 Sporný majetek

Ačkoliv se řízení o pozůstalosti řadí mezi řízení nesporná, tento fakt samozřejmě neznamená, že v řízení nedochází ke sporům mezi účastníky. Zároveň neplatí, že v důsledku každého sporu bude soud odkazovat účastníky k podání žaloby ve sporném řízení. Při vypořádání SJM v pozůstalostním řízení může dojít k dvěma základním typům sporu.

Jednak je to spor týkající se způsobu vypořádání SJM, tedy jaký majetek ze SJM (příčemž není sporu o tom, jaký majetek do SJM náleží) patří pozůstalému manželovi a jaký patří do pozůstalostního jmění. Řešení tohoto sporu souvisí s možnými způsoby vypořádání SJM obsaženými v ust. § 162 odst. 1 a 2 ZŘS, o kterých bylo pojednáno v kapitole 3.4. Pokud se vyskytne spor o tom, jakým způsobem má být majetek mezi pozůstalého manžela a dědice rozdělen, soud provede vypořádání autoritativním rozhodnutím.

Druhý typ sporu může nastat ohledně skutečnosti, jaký majetek je součástí SJM. Účastníci mohou tvrdit, že se jedná o majetek ve výlučném vlastnictví pozůstalého manžela (popř. dokonce třetí osoby), o majetek v SJM nebo o výlučný majetek zůstavitele, popř. mohou popírat samotnou existenci majetku. Výsledek

takového sporu má významné důsledky pro pozůstalostní řízení, neboť určuje, zda se vůbec majetek, popř. v jaké výši, bude v řízení projednávat. Právě k druhému typu sporu směřuje ust. § 162 odst. 2 ZŘS věta poslední, která stanoví, že „*neshodnou-li se dědici s pozůstalým manželem na rozhodných skutečnostech o tom, co vše patří do společného jmění manželů, ke spornému majetku se nepřihlíží*“

Na úvod je třeba poznamenat, že ustanovení hovoří pouze o sporném majetku, nikoliv o sporných dlužích. Tato formulace souvisí s tím, že celá úprava vypořádání SJM v pozůstalostním řízení obsažená v ZŘS hovoří pouze o vypořádání majetku v SJM. Vyjdeme-li však ze závěru, že soud v pozůstalostním řízení vypořádává jak aktiva, tak pasiva SJM, pak je nutné rozebírané ustanovení vztáhnout také na společné dluhy.

Prvním předpokladem, aby se ke spornému majetku v pozůstalostním řízení nepřihlíželo, je, aby se jednalo o spor skutkový. Pokud mezi účastníky nejsou rozpory ohledně skutkového stavu věci a jedná se toliko o právní posouzení věci, pak tuto otázku rozhodne soud v rámci pozůstalostního řízení.⁶⁹ Soud se v řízení věnuje také stránce skutkové, kdy sám objasňuje, která aktiva a pasiva SJM v době úmrtí zůstavitele existovala. Do jisté míry je však při tom odkázán na tvrzení a výpovědi účastníků. Pokud však účastníci tvrdí (byť shodně), že určitý majetek je či není součástí SJM a soudu je z jeho šetření známo, že tento stav neodpovídá skutečnosti, pak bude přirozeně vycházet se skutečného stavu.⁷⁰

Dalším předpokladem proto, že k majetku se přihlížet nebude, je, že rozhodné skutečnosti o tom, zda majetek náleží do SJM, nelze objasnit bez provedení dokazování. Dle závěru Nejvyššího soudu ČR pozůstalostní soud „*nesmí provádět další (jiné) dokazování, kterým by ... spornost mohla být odstraněna (a to i kdyby bylo účastníky navrhováno) a které by tak mohlo sloužit jako skutkový základ pro právní posouzení, zda sporné majetkové hodnoty nebo dluhy skutečně zůstaviteli*

⁶⁹ MACKOVÁ, Alena, Ladislav MUZIKÁŘ a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, s. 304. Komentátor. ISBN 978-80-7502-122-9.

⁷⁰ SVOBODA, Jiří a Ondřej KLIČKA. *Dědické právo v praxi*. V Praze: C.H. Beck, 2014, s. 257. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-266-3.

patřily.⁷¹ Na jednu stranu tak soud provádí mnohá šetření sám z úřední povinnosti, díky kterým objasňuje skutkový stav věci a případně koriguje prohlášení účastníků, na druhou stranu, pokud se v řízení vyskytne skutkový spor, soud již nemůže další zjištění provést. Významné tedy je, kdy se případný spor objeví a jaké skutečnosti jsou v té době soudu známy.

Otázka, kdy lze neshodu pozůstalého manžela s dědici označit za spor, který má být rozhodnut mimo řízení o pozůstalosti, byla řešena Nejvyšším soudem ČR.⁷² Ten dovedl, že „vyjádří-li některý z účastníků pouhý nesouhlas se zařazením majetku nebo dluhů do „aktiv“ (popřípadě „pasiv“) společného jmění manželů, aniž by vůbec uvedl skutečnosti rozhodné pro posouzení, zda věc, právo nebo jiná majetková hodnota, popřípadě dluh patřily do společného jmění zůstavitele a jeho manžela, nejde o spor o „aktiva“ nebo „pasiva“ společného jmění manželů“. To platí i v případě, že tvrzení účastníků se liší jen v okolnostech, které nejsou pro právní hodnocení významné. Z uvedeného, lze dovést, že obě strany sporu by měly tvrdit alespoň základní skutkové skutečnosti, které jsou rozhodné pro zařazení nebo nezařazení určité položky do SJM, na kterých svá tvrzení zakládají. Pozůstalostnímu soudu však, jak bylo uvedeno výše, nepřísluší tyto skutečnosti hodnotit. Dochází tak k jakémusi paradoxu, kdy v určité fázi musí soud dovést účastníky k podložení svých tvrzení, aby je následně mohl odkázat na sporné řízení. Na druhou stranou jsou tímto přístupem eliminovány případy, kdy by účastníci bez náležitého podkladu oddalovali pro ně nepříznivé rozhodnutí pozůstalostního soudu tím, že by za sporné označovali veškeré součásti SJM.

Pokud spor skutečně vznikne, ke spornému majetku se nepřihlíží. Soud v takovém případě odkáže účastníky na podání žaloby ve smyslu ust. § 189 odst. 1 ZŘS. Možnost uplatnění práv žalobou není samozřejmě povinností účastníků a pozůstalostní soud nemá povinnost vyčkávat rozhodnutí o tomto majetku. Pokud by později došlo k rozhodnutí, že určitý majetek má být součástí SJM, může být tento

⁷¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 21 Cdo 3842/2011 ze dne 19.6.2013

⁷² Např. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 4439/2014 ze dne 2. 9. 2015

majetek (za předpokladu, že původní pozůstalostní řízení bylo již skončeno) předmětem dodatečného projednání dědictví.

3.6 Dodatečné vypořádání SJM

Může nastat situace, že poté, co je SJM postupem dle ust. § 162 odst 1 nebo 2 ZŘS vypořádáno. Vyjde dodatečně najevo další majetek v SJM zůstavitele a pozůstalého manžela, který do vypořádání nebyl zahrnut. Rozhodujícím pro postup v této situaci je, zda k tomu došlo před nebo po pravomocném skončení pozůstalostního řízení. Řízení o pozůstalosti končí rozhodnutím o dědictví (pokud např. v řízení nebyla nařízena likvidace). Rozhodnutí o vypořádání SJM může a nemusí být součástí tohoto usnesení. Pokud bude rozhodnutí o vypořádání (nebo o schválení dohody o vypořádání) součástí rozhodnutí o dědictví, jak k tomu v praxi dochází, pak nepřichází postup dle ust. § 162 odst. 3 ZŘS v úvahu. Dle tohoto ustanovení *„ukáže-li se dříve, než je řízení o pozůstalosti pravomocně skončeno, že zůstavitel měl s pozůstalým manželem ve společném jmění ještě další majetek, vypořádá se dodatečně podle odstavce 1 nebo 2; soud přitom vychází z původního usnesení.“* Ustanovení tak dopadá na situaci, kdy již došlo k vypořádání, ale řízení ještě neskončilo. V takovém případě se tedy přistoupí k dodatečnému vypořádání. Dodatečné vypořádání lze provést jak dohodou, tak rozhodnutím soudu, pokud k dohodě nedojde, a vztahují se na něj i další zásady. Zohledňuje se např. majetkový režim, který mezi manželi v době úmrtí existoval, nebo pokyny zůstavitele, pokud nějaké zanechal. ZŘS stanoví, že soud při dodatečném vypořádání vychází z původního usnesení, ale *„nemůže znovu řešit otázky, o kterých již bylo pravomocně rozhodnuto (např. přehodnotit obvyklou cenu majetkové položky, o které rozhodl již v původním usnesení).“*⁷³ Z žádného ustanovení přitom nevyplývá, že by vypořádání muselo proběhnout stejným způsobem jako v původním usnesení. Pokud tedy pozůstalý manžel s dědici uzavřou dohodu o vypořádání dodatečně najevo vyšlého

⁷³ MACKOVÁ, Alena, Ladislav MUZIKÁŘ a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, s. 305. Komentátor. ISBN 978-80-7502-122-9.

majetku, nemělo by být na překážku, že v původním usnesení došlo k vypořádání SJM rozhodnutím soudu.

Pokud vyjde najevo majetek v SJM až po pravomocném skončení pozůstalostního řízení, je to důvodem pro případný postup dle ust. § 193 ZŘS, tedy pro dodatečné projednání dědictví. ZŘS neobsahuje zvláštní úpravu pro dodatečné vypořádání SJM po pravomocném skončení řízení o pozůstalosti. Otázkou je, jak tedy postupovat v případě, že o dodatečné projednání majetku nepožádá (ve lhůtě soudem určené) žádný z dědiců. Zákon totiž v tomto případě stanoví, že majetek nabývají dědicové v podílech, vyplývajících z provedeného vypořádání v původním řízení. Lze tento postup vztáhnout také na vypořádání SJM a dodatečný majetek rozdělit dle původního usnesení o vypořádání? Za použití analogie legis by bylo zřejmě možné vztáhnout tento postup také na vypořádání SJM. V literatuře však tato otázka zatím nebyla podrobněji zkoumána.

3.7 Právo na vypořádání SJM v řízení o pozůstalosti

SJM se vypořádává ke dni jeho zániku. Hovoří-li se o vypořádání SJM v pozůstalostním řízení, pak se jedná pouze o situaci, kdy SJM zanikne smrtí jednoho z manželů. V praxi však může nastat situace, kdy soud v pozůstalostním řízení zjistí, že SJM sice zaniklo ještě za života zůstavitele, do jeho úmrtí však nebylo vypořádáno. Ust. § 163 ZŘS stanoví, že *„bylo-li zrušeno, zaniklo-li nebo bylo-li zúženo společné jmění zůstavitele a jeho manžela ještě za života zůstavitele a nebylo-li dosud vypořádáno, patří do pozůstalostního jmění právo na jeho vypořádání.“* Z tohoto ustanovení plyne, že soud by se v pozůstalostním řízení neměl zabývat pouze otázkou, zda byl zůstavitel v době úmrtí v manželském svazku, ale také tím, zda, pokud byl zůstavitel ke dni úmrtí ovdovělý nebo rozvedený a zda došlo od okamžiku zániku manželství do jeho úmrtí k vypořádání zaniklého, zrušeného nebo zúženého SJM. Je nutné uvést, že pokud byl zůstavitel ke dni úmrtí ovdovělý, k vypořádání SJM mělo dojít v pozůstalostním řízení po manželovi, který zemřel první. Pokud by v pozůstalostním řízení po prvním manželovi v době úmrtí

zůstavitele nebylo dosud pravomocně vypořádáno zaniklé SJM, pak bude nutno vyčkat tohoto rozhodnutí, aby mohlo být do pozůstalosti zařazeno to, co pozůstalému manželů (v druhém řízení zůstaviteli) z vypořádání SJM připadne.⁷⁴

Právo na vypořádání ve smyslu ust. § 163 ZŘS je aktivem pozůstalosti. Zjišťování případné existence tohoto aktiva z podstaty věci odpadá, pokud byl zůstavitel ke dni úmrtí svobodný. Taktéž, pokud by bylo zjištěno, že manželé měli mezi sebou režim oddělených jmění. Existence této skutečnosti by měla být soudy známa z Evidence listin o manželském majetkovém režimu. I smlouvu o režimu oddělených jmění však lze sjednat až v průběhu manželství a v takovém případě má být vypořádán majetek, který byl do té doby v SJM. Pokud majetek vypořádán nebyl, je tato situace taktéž důvodem pro postup dle ust. § 163 ZŘS. Osobní stav zůstavitele ke dni úmrtí zjistí soud z úmrtního listu.

Ust. § 741 OZ zakotvuje tzv. domněnku vypořádání, přičemž se jedná o domněnku nevyvratitelnou. Dle této domněnky je SJM vypořádáno, pokud se tak nestalo do tří let od jeho zúžení, zrušení nebo zániku. Jedná se o lhůtu prekluzivní.⁷⁵ Je-li tedy doba mezi zánikem SJM a úmrtím zůstavitele delší než tři roky, ještě před úmrtím zůstavitele dojde k vypořádání SJM zákonnou domněnkou a právo zůstavitele na jeho vypořádání by se do pozůstalostního jmění nezařazovalo.

V případě, že do pozůstalosti připadne právo na vypořádání zaniklého, zúženého nebo zrušeného SJM, může být toto SJM vypořádáno všemi způsoby, které OZ obecně připouští, tedy dohoda, rozhodnutí soudu i zákonná domněnka. Na vypořádání se však již nebude vztahovat úprava ust. § 162 ZŘS, neboť nepůjde o vypořádání v pozůstalostním řízení. Na překážku vypořádání zákonnou domněnkou v případě, že jeden z manželů zemřel, není ani ust. § 741 písm. a) OZ, dle kterého připadají hmotné věci movité tomu z manželů, kdo je jako vlastník výlučně užívá. Na

⁷⁴ MACKOVÁ, Alena, Ladislav MUŽIKÁŘ a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou*. Praha: Leges, 2016, s. 306. Komentátor. ISBN 978-80-7502-122-9.

⁷⁵ HRUŠÁKOVÁ, KRÁLÍČKOVÁ, WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář*. [online]. Praha: C.H. Beck, 2015, s. 364-370 [cit. 2017-11-02]. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-503-9. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>

místo zemřelého manžela totiž nastupují dědicové a těm případnou ty věci, které by výlučně užívali oni.⁷⁶

⁷⁶ HRUŠÁKOVÁ, KRÁLÍČKOVÁ, WESTPHALOVÁ a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář*. [online]. Praha: C.H. Beck, 2015, s. 364-370 [cit. 2017-11-02]. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-503-9. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>

4 Závěr

Ve své práci jsem se zabývala vypořádáním SJM v řízení o pozůstalosti. Pro úvod do problematiky a zasazení do kontextu, práce ve své první části pojednává o řízení o pozůstalosti od jeho zahájení do pravomocného skončení. Zároveň je již v této části práce kladen důraz na postavení pozůstalého manžela a důsledky spojené se zánikem manželství smrtí jednoho z manželů v pozůstalostním řízení. Stěžejní část práce pak tvoří 3. kapitola pojednávající o vybraných otázkách vypořádání SJM, která se podrobně zabývá rozбором klíčových ust. § 162 a § 163 ZŘS. Procesní úprava je samozřejmě neodmyslitelně svázána s úpravou hmotněprávní obsaženou v OZ. V práci je tak věnována pozornost ustanovením OZ, která se týkají manželského majetkového práva a práva dědického, s logickým zaměřením na vypořádání SJM a úpravu zániku manželství smrtí jednoho z manželů. V případech, kde se to jeví vhodným, je poukázáno na použitelnou judikaturu ze zkoumané právní oblasti.

Vypořádání SJM může být jednou z nejproblematictějších fází pozůstalostního řízení. Jak bylo v práci popsáno, prostoru, kde může vzniknout spor mezi účastníky, není málo. V návaznosti na koncept široké autonomie vůle, hojně prosazovaný současnou občanskosprávní úpravou, se dědicům a pozůstalému manželovi naskýtá možnost vypořádat SJM v pozůstalostním řízení vzájemnou dohodou. Z toho ovšem vyvstává mnoho otázek především ohledně limitů této dohody s ohledem na ochranu práv dalších osob, které jsou účastníky pozůstalostního řízení a v neposlední řadě s ohledem na vůli zůstavitele.

Kromě nabídnutí uceleného pohledu na problematiku vypořádání SJM v pozůstalostním řízení si tato práce klade za cíl zhodnotit, zda současná právní úprava poskytuje komplexní a dostatečnou oporu pro řešení situací, které při vypořádání SJM mohou nastat. V této souvislosti jsem se v práci zaměřovala na otázky, které se mi jeví problematičké.

Velice nejasná je otázka, zda má při vypořádání SJM docházet také k vypořádání společných dluhů. V této práci bylo nastíněno několik pohledů na věc, k uspokojivému závěru o řešení této otázky však vzhledem k jejich rozdílnosti prakticky nejde dojít. Situaci neujasňuje ani znění ZŘS, kdy na jednu stranu hovoří o vypořádání majetku, což část odborné veřejnosti směřuje k názoru, že k vypořádání dluhů docházet nemá, na druhou stranu OZ hovoří o vypořádání SJM (popř. společných práv a povinností), což vede naopak k závěru opačnému. Úprava se tak jeví neprovázaně, bohužel i navzdory tomu, že oba zákony nabyly účinnosti ve stejnou dobu, tedy 1. 1. 2014.

Příliš nejasným se zdá také pojem pokynů zůstavitele, které mají být určující pro vypořádání SJM v pozůstalostním řízení. Neexistuje přesné definice tohoto pojmu. Na jednu stranu se nabízí možnost širokého výkladu a velký prostor k uplatnění vůle zůstavitele v různých podobách, na druhou stranu není jasné, kde jsou limity těchto pokynů. Za neujasněnou v této souvislosti považuji otázku, zda pokyn zůstavitele vyjádřený v dědické smlouvě, který určuje, aby někdo nabyl konkrétní věc z pozůstalosti, lze vztáhnout do fáze vypořádání SJM, či naopak odkazuje k pozdější fázi pozůstalostního řízení. Vzhledem k tomu, že dědická smlouva i smlouva, která se dle ust. § 718 odst. 2 OZ za smlouvu dědickou považuje, musí mít formu veřejné listiny, bylo by dle mého názoru na místě, aby při jejím sepisování notář účastníkům dostatečně vysvětlil podstatu těchto smluv jako porřízení pro případ smrti a chce-li zůstavitel udělit pokyn směřující k tomu, aby někdo (pozůstalý manžel nebo dědicové) nabyl konkrétní součást SJM již při jeho vypořádání, doporučil pro tento pokyn jinou formu.

Na uvedených příkladech je možné demonstrovat problém provázanosti hmotněprávní a procesněprávní úpravy zkoumané problematiky. Také výklad některých ustanovení jako je např. přechodné a závěrečné ustanovení OZ týkající se obvyklého vybavení rodinné domácnosti, není jasný. Závěrem lze zkoumané úpravě pozůstalostního řízení vytknout terminologickou nepřesnost, kdy např. ust. § 185 ZŘS hovoří o rozhodnutí o dědictví a ust. § 193 ZŘS mluví o rozhodnutí o pozůstalosti, přičemž zákonodárce má na mysli totéž.

Z výše popsaných důvodů jsem dospěla k závěru, že ačkoliv současná právní úprava nabízí zůstaviteli a účastníkům pozůstalostního řízení mnoho možností, jak upravit své poměry na základě vlastního uvážení, což nelze hodnotit negativně, nenabízí zároveň adekvátní mantinely, které by svou přesností a srozumitelností zamezily některým výkladovým problémům.

Zdroje

Monografie:

BÍLEK, Petr, Roman FIALA, Miloslav JINDŘICH a Karel WAWERKA. Notářský řád a řízení o dědictví: komentář. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-181-9.

DVOŘÁK, Jan a Jiří SPÁČIL. Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-597-7.

DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA, Michaela ZUKLÍNOVÁ, et al. Občanské právo hmotné. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016-. ISBN 978-80-7552-187-3.

FIALA, DRÁPAL A KOL. Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720): komentář [online]. Praha: C.H. Beck, 2015 [cit. 2017-11-04]. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-570-1. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>

HRUŠÁKOVÁ, KRÁLÍČKOVÁ, WESTPHALOVÁ a kol. Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář. [online]. Praha: C.H. Beck, 2015 [cit. 2017-11-02]. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-503-9. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>

JIRSA, Jaromír, Vladimír BERAN, Marek DOLEŽAL, et al. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.2. 2016. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer, 2016-. ISBN 978-80-7552-080-7.

KOVÁŘOVÁ, Daniela. Dědické právo podle nového občanského zákoníku: praktická příručka. Praha: Leges, 2015. Praktik. ISBN 978-80-7502-097-0.

LAVICKÝ, Petr a kol. Civilní proces. Řízení nesporné: zákon o zvláštních řízeních soudních, zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (řízení ve věcech veřejného rejstříku). Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-869-7.

MACKOVÁ, Alena, Ladislav MUZIKÁŘ a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016. Komentátor. ISBN 978-80-7502-122-9.

PSUTKA, Jindřich. Společné jmění manželů. V Praze: C.H. Beck, 2015. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-565-7.

SCHELLEOVÁ, Ilona a Karel SCHELLE. Dědické právo podle nového občanského zákoníku. Praha: Linde, 2013. Monografie. ISBN 978-80-7201-931-1.

SVOBODA, Jiří a Ondřej KLIČKA. Dědické právo v praxi. V Praze: C.H. Beck, 2014. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-266-3.

SVOBODA, TLÁŠKOVÁ, VLÁČIL, LEVÝ, HROMADA a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních: komentář[online]. V Praze: C.H. Beck, 2015, s. 323-329 [cit. 2017-11-04]. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-297-7. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz>

WELLECH, Eliška. Vyznejte se v dědickém řízení: vybrané kapitoly z nového občanského zákoníku. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 978-80-265-0218-0.

WIPLINGEROVÁ, Miloslava, Radka ZAHRADNÍKOVÁ a Kristýna SPURNÁ. Zvláštní řízení soudní. 2., opravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Právní monografie. ISBN 978-80-7478-829-1.

WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. Civilní právo procesní. Část první, Řízení nalézací:soudy, notářství, advokacie, exekutorské úřady, sporné řízení soudní, nesporná (zvláštní) řízení, rozhodčí řízení, mediace. Praha: Leges, 2015. Student. ISBN 978-80-7502-076-5.

Odborné články:

HOLÍKOVÁ, Lenka. Veřejné zjišťování stavu a obsahu listiny. Ad Notam [online]. 2015 [cit. 2017-07-29]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_240-verejne-zjistovani-stavu-a-obsahu-listiny

HRMOVÁ, Monika. K právnímu režimu obvyklého vybavení rodinné domácnosti. Epravo.cz [online]. 2014 [cit. 2017-10-13]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-pravnimu-rezimu-obvykleho-vybaveni-rodinne-domacnosti-94678.html>

KLEIN, Šimon. Evidence právních jednání pro případ smrti. Ad notam [online]. 2014 [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_173-evidence-pravnich-jednani-pro-pripad-smrti

KLEIN, Šimon. Evidence a seznam listin o manželském majetkovém režimu. Ad notam [online]. 2014 [cit. 2017-07-23]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_185-evidence-a-seznam-listin-o-manzelskem-majetkovem-rezimu

MALIŠ, Daniel. Institut společného jmění manželů po rekonstrukci – poslední volání? Wwww.epravo.cz[online]. 2014 [cit. 2017-10-05]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/institut-spolecneho-jmeni-manzelu-po-rekonstrukci-posledni-volani-95890.html>

MUZIKÁŘ, Martin a Jiří SVOBODA. Udělování souhlasu s právním jednáním za nezletilého v řízení o pozůstalosti. Ad Notam [online]. 2015 [cit. 2017-07-22]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_217-udelovani-souhlasu-s-pravnim-jednanim-za-nezletileho-v-rizeni-o-pozustalosti

ŠEŠINA, Martin. Vypořádání společného jmění manželů v řízení o pozůstalosti. Ad Notam [online]. 2014 [cit. 2017-10-30]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_144-vyporadani-spolecneho-jmeni-manzelu-v-rizeni-o-pozustalosti

Právní předpisy:

Listina základních práv a svobod

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31.12.2013

Zákon č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení

Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku)

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti ČR č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy

Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. j. 505/2001 – Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory ČR (notářský tarif).

Judikatura:

Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 144/2000 ze dne 15. 11. 2001

Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 222/96 ze dne 7. 10. 1996

Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 231/10 ze dne 12. 7. 2011

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 1219/2006 ze dne 18. 10. 2007

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 1475/2010 ze dne 21. 8. 2012

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 3842/2011 ze dne 19. 6. 2013

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 44/2012 ze dne 15. 10. 2013

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 4439/2014 ze dne 2. 9. 2015

Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 1107/2014 ze dne 27. 3. 2015

Další:

Důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, sněmovní tisk č. 931/0 ze dne 5.3.2013

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (konsolidovaná verze)

Věcný záměr občanského zákoníku (s úpravami po projednání v odborných komisích LRV a v Legislativní radě vlády) obcanskyzakonik.justice.cz [online]. [cit. 2017-10-13]. Dostupné z:

http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/vecny_zamer_OZ_2000.pdf

ŠÍNOVÁ, Renáta. <i>Účastníci nalézacího soudního řízení ve věcech civilních</i> [online]. Brno, 2006 [cit. 2017-02-28]. Dostupné z:

<<http://theses.cz/id/7vdiya/>>. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce doc. JUDr. Jaruška Stavinohová, CSc.

Seznam použitých zkratk

- OZ občanský zákoník
- OSŘ občanský soudní řád
- ZŘS zákon o zvláštních řízeních soudních
- SJM společné jmění manželů
- ČR Česká republika

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá řízením o pozůstalosti se zaměřením na vypořádání společného jmění manželů. První kapitolu práce tvoří úvod. Druhá kapitola je nazvána řízení o pozůstalosti a pojednává obecně o průběhu řízení o pozůstalosti. V této kapitole jsou představeny právní předpisy, které tvoří základ pro úpravu pozůstalostního řízení a vypořádání společného jmění manželů. Práce dále stručně popisuje účel řízení o pozůstalosti. Pozornost je dále věnována příslušnosti soudu, účastenství a opatrovnictví. V podkapitole průběh řízení se práce zabývá způsoby objasňování majetkových poměrů zůstavitele a zjišťování dědického práva. Pojednáno je také o sepsání protokolu o předběžném šetření a o zastavení řízení. Na závěr druhé kapitoly je zařazena část zabývající se případy, kdy dochází k dodatečnému projednání dědictví. Jádro této práce tvoří kapitola třetí nazvaná vybrané otázky vypořádání společného jmění manželů v řízení o pozůstalosti. V první podkapitole je stručně rozebrán proces zjišťování manželského majetkového režimu. Práce se dále zabývá podrobným rozбором ust. § 162 a § 163 zákona č. 262/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Je v ní popsáno, jaký majetek a dluhy tvoří společné jmění manželů. Mezi aktivity společného jmění je věnována zvláštní pozornost peněžním prostředkům na bankovním účtu a obvyklému vybavení rodinné domácnosti, což jsou majetkové položky, jejichž vypořádání se může jevit jako problematické. Další část práce se již podrobně zabývá způsoby vypořádání společného jmění manželů, kterými jsou dohoda a vypořádání rozhodnutím soudu. Práce také pojednává o dodatečném vypořádání společného jmění manželů a o právu na vypořádání společného jmění manželů ve smyslu ust. § 163 zákona č. 262/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Poslední kapitolu práce tvoří závěr, ve kterém je zhodnocena právní úprava zkoumané problematiky vypořádání společného jmění manželů v pozůstalostním řízení.

Abstract

This thesis deals with the inheritance procedure with a focus on the settlement of the common property of the spouses. The first chapter of the thesis is an introduction. The second chapter is called The inheritance procedure and deals in general with the course of the inheritance procedure. This chapter introduces the legislation that forms the basis for the inheritance procedure and the settlement of common property of the spouses. The work briefly describes the purpose of the inheritance procedure. An attention is also paid to jurisdiction, participation and tutelage. In the subchapter proceeding of inheritance, the thesis deals with ways to clarify the estate of the testator and to determine the inheritance rights. It is also about drafting a preliminary investigation report and ceasing the proceedings. At the end of the second chapter there is included a part dealing with cases of additional inheritance procedure proceedings. The core of this thesis is the third chapter entitled Selected issues of settlement of common property of spouses in proceedings of inheritance. The first subchapter summarizes the process of finding a marital property regime. The thesis also deals with the detailed analysis of the provisions of § 162 and § 163 of Act No. 262/2013 Coll., On special judicial proceedings. It describes the assets and debts of the common property of the spouses. Among assets of common property of spouses, the special attention is paid to bank account funds and the usual household equipment, which are property items whose settlement may seem to be problematic. Another part of the thesis deals with ways of settling the common property of the spouses, which are an agreement and a settlement by a court decision. The thesis also deals with the additional settlement of common property of spouses and the right to settle common property of spouses within the meaning of provision § 163 of Act No. 262/2013 Coll., On special judicial proceedings. The last chapter of the thesis is the conclusion in which the legal regulation of the examined issue of settlement of the common property of the spouses in the inheritance procedure is evaluated.

Název práce / The title of the Thesis

Řízení o pozůstalosti / The inheritance procedure

Klíčová slova

řízení o pozůstalosti, vypořádání společného jmění manželů, vypořádání společného jmění manželů dohodou, vypořádání společného jmění manželů rozhodnutím soudu

Key Words

the inheritance procedure, the settlement of the common property of the spouses, the settlement of the common property of the spouses by an agreement, the settlement of the common property of the spouses by a court decision